

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו"ף לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ראה תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 רב פפא אמר - לשלום מילוק משם, ומאי 'בעל לוקה לא בעל אינו לוקה' דקאמר בך
2 ברייתא - ממון דנראה סלע קאמר, חצי ערוב - לפי שניו, דערך קצוב בפרשה לפי
3 השנים. נירה חצי ערוב - דמשמע חצי ערוב שלם, שקצוב לו לפי שנים. אמר עובי חצי
4 - "עלי". האומר "חצי חצי עלי" או "ערך ראשי" או "לבי עלי" - נתן ערך שלם. הרהר

5 ליה מעריך אבו שהנשמה תלוייה בו, וגבי ערובך
6 כתיב (ויקרא כב) "בערבך פשטו", "בערבך פשטו", ונתן קצבה שנתיה
7 אבר שהנשמה תלוייה בו - נתן קצבה שנתיה
8 בו. הורה. ויכיר מרובו ויכיר סבו - כתיב ויכיר
9 "ויכיר אותו", וכתוב בני סודר ומורה "ויכיר".
10 מה לחלן בן עמו - אף כאן בן עמו, היינו
11 "ויכיר" דבאב מ'ויכיר' דהתם. והוא "ויכיר"
12 דהתם מ'רבן' שעמו, דלגמריה ל'רבן' שעמו על
13 "ויכיר" והוא יליף "רבן" דאיייתן אבא
14 אף מ'רבן' ויהי אבן בן הבות', מה התם מילוק -
15 אבא אבא מילוק. ונשמת' מכל דבר רע -
16 מקום שנאמר "וישחרר" ו"פן ראל" - אינו ואל
17 לא תעשה. לברדי פגח - במסכת עבודה
18 זרה. שלא יהיה ביום יום ויבא ליד מפגח בליה
19 - ודסיק ליה כי ריהה בן אשך וגר. רך לזו -
20 ורכלו, לשון: רך לו יהיה. לא אפר לעדים -
21 המעידים על זנותה. שכן בקרקע - לרבי
22 יודנה. הורה דחזק דרביית גמר - כסס או אוכל
23 בעקו, ונתן מלשליק, כדכתיב לענן רביה, או
24 דלמא לממון אחר דבגו נירה של רביה, או
25 מקרקע. על נשואין החשונים - כנסה ולא

26 הוציא שם רע וגרשה הוהיה. ואור כר מוציא
27 שם רע. לא מוציא בתולים לנשואין קאנא. ולא
28 ליבם - אין יבם שהוציא שם רע על נשואי
29 אותו בכלל פרשה זו, לטעמן טענת בתולים.
30 איפשטא ליה בעה בתוליה. וינתה מעיקרא
31 יש לה כתיבה גמ - קסבה כנסה בחוקת
32 בתולה ונמצאת בעולה - יש לה כתיבה גמ.
33 כשרי בתולים - עדים שזימו או כיבשו את
34 אלו, וכשזימו את כתר כבתולה נמורה. כשרי
35 בתולי בני - עדים המזימים את עדיה. שלא
36 מציינו שחלק התובע - "משכבי אשה כתיב"
37 שם משכבותיה שיון לכל משפט עריות. כמוציא
38 שם ער חלק - שם הבאי עדים שנבעלה
39 ארסותה שלא כדרכה, ונמצא וזממן - אינו
40 נתון מאה סלע. לא מוציא בתולים' כתיב,
41 במנות בתולים' אינו חייב עדי שבעול חליב
42 כדרכה ויוציא שם רע כבדיבה - כלומר
43 כשבעל נאמר דבר, ובעלתו אפילו היא
44 שלא כדרכה. כי הווי חלק בלא חלק עושין.
45 אבל ברייה שם נתת שהוא מוציא עלו עליה -
46 צריך שאמר על באה כדרכה, ולקמן מפרש
47 לה.

1 **אתיא** שמה שמה - נראה דלאו גורה שיה גמורה היא, מדבעי כסמך שכן בקרקע או
2 בפחות משוה פרטה מנהו אף על גב דאין רבית בקרקע. אלא דומיא דמיא דכסף
3 ואוכל. ולא בפחות משוה פרטה, מדאמר בריש "איחוד נשך" (בבא מציעא סא.א.) למה לי
4 דכתב דרמנא לאו בגול, לאו ברבית, לאו באנאנא? ואם יש רבית בפחות משוה פרטה -
5 הא אינטיך לאו רבית לפחות משוה פרטה.
6 ותך נמי לא אפיקי מיניה, דמה לרבית - שכן
7 ישנה בפחות משוה פרטה. והא דאמר בערובך
8 (לא.א.) גבי בני ערי תחת רבית דוא, אלא
9 שהתורה חיותה - הן חשב רבית לפי
10 שעמד בבית בשכר דומתה מעותיה. אבל אם
11 אדם לזה שדה שאם טשפת נזר יפרע לו שדה
12 חצוי, או עשר גפנים טשפת פניו או בוסר, באחת
13 עשרה - ולמולי עבמא בקרקע דמיא לשבעה
14 ולכל דבר, שמת כי האי גונא לא הוי רבית
15 בקרקע.

16 **בשלמא** לרבי אליעזר בן עקיב היינו דכתיב
17 ופרשו השמלה - ונתנה: ועל כרחך
18 בשיש עדים שזינתה איירי, דמשום שלא ימצאו
19 על השמלה דם בתולים אין להוציאה - אם כן מה
20 תועלת יש בפרשת השמלה? דפשיטא ולא
21 מיתבחישי עדים בשביל כך, דיש תלחת שרונאף
22 וחתה ויש לומר: דסבר דלא מתייבב אלא אם כן
23 העני פניו לשנות ודחה, שמצויף להרבות
24 השמלה בלא בתולים לבית דין, ונמצא שקרן,
25 שהיא מלאה דם.
26 **דברים** ששם לה - לא מלשן שמלה דריש,
27 דהא מפרש ברייתא דמיא ד"שמלה"
28 כשמלה חרשה. אלא לישנא דקרא נקט "ששם לה
29 עללות דברים".

1 ואמאי
2 **מקאן ואמר רבי פנחס בן יאיר:** אל יתרתה אדם ביום
3 ויבא לידו טומאה בלילה. ורבי נתן, מאי טעמא לא
4 אפר מהאי? תהוא אוקרה לבית דין, שלא יהא רך
5 לזה וקשה לזה. לא אפר לעדים "בואו והעדונו" והן
6 מעידים אותו וטומאה בלילה - הוא אינו לוקה ואינו נתון

7 **מאי טעמיה,** היא וזממיה לכות הספקלה. והוא
8 היא או זממיה מקדימין לכות הספקלה. טעמא - דלא אמר להו, הא אמר להו - אף על
9 גב דלא אנרינהו. לאפוקי מדרבי יהודה, דתנאי, רבי יהודה אומר: אינו חייב עד שישפור
10 עדים. מאי טעמא דרבי יהודה? ואמר רבי אבהו. אתיא "שימה" "שימה" כתיב הקא:
11 "ישם לה עלילות דברים" וכתיב התם: "לא תשימוני עליו נשך", מה לחלן ממוין - אף כאן
12 ממוין. אמר רב נחמן בר יצחק. וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי: אתיא
13 "שימה" "שימה" כעני רב אשי: הוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו, על נשואי אוחו
14 כהו? פשוט מיהא תדא, דתני רבי יונה: "את בתי נתתי לאיש הזה" לזה - ולא לךבם.
15 מאי רבנן ויאי רבי אליעזר בן עקיב? דתנאי: כיצד הוצאת שם רע? בא לבית דין, ואמר:
16 "פלוגי, לא מצאתי לכתך בתולים". אם יש עדים שזינתה תחתיו - יש לה כתובה גמ.
17 אם יש עדים שזינתה תחתיו - יש לה כתובה גמ? בת ספקלה היא? הכי נמצא? אם יש
18 עדים שזינתה תחתיו - ונתתה מעיקרא גמ? יש לה כתובה גמ. ונתתה מעיקרא גמ? יש לה
19 אינו שם רע - הוא לוקה ונתון מאה סלע, בין פגעל ובין לא פגעל. רבי אליעזר בן עקיב

20 אומר: לא נאמרו דברים הללו אלא פשבעל. בשלמא לרבי אליעזר בן עקיב - היינו דכתיב: "ואקרב אליה". אלא
21 לרבנן - מאי "ואקרב אליה"? "ואקרב אליה" - פגעלות, "ואקרב אליה" - פדברים. בשלמא לרבי אליעזר בן עקיב
22 - היינו דכתיב: "לא מצאתי לכתך בתולים". אלא לרבנן - מאי "לא מצאתי לכתך פשרי בתולים.
23 בשלמא לרבי אליעזר בן עקיב - היינו דכתיב: "ואלה בתולי בתי", אלא לרבנן מאי "ואלה בתולי בתי"? ואלה פשרי בתולי בתי.
24 בשלמא לרבי אליעזר בן עקיב - היינו דכתיב: "ויפרשו השמלה", אלא לרבנן מאי "ויפרשו השמלה"? אמר רבי אבהו: פרשו
25 מה ששם לה. פדרינאי: "ויפרשו השמלה". מלמד שפאין עדים של זה, ובזרזין את הדבר כשמלה תנשה. רבי
26 אליעזר בן עקיב אומר: דברים פכתבו, שמלה ממש. שלא רבי יצחק פד רב יעקב פד גיורי משמיה דרבי יוחנן: אף על גב שלא
27 מציינו בכל התורה מילה שחלק הקתוב בין ביאה פדריקה לבאיאה שלא פדריקה למכות ולעונשין, אבל מוציא שם רע - חלק: אינו
28 חייב עד שבעול שלא פדריקה, ויוציא שם רע פדריקה. כמאן? אי פרבנן - אף על גב דלא פגעל, אי פדרי אליעזר בן עקיב -
29 אית

א"ר

כתובות. פרק רביעי – נערה שנתפתה דף מז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
רש"י תוספות

משום איבה – דכיון דאיתו חייב כמאנותיה, אי אמרת מצאיאה שלה – איכא איבה ולא זיון לה תה. את דוכי ליה רחמנא לאב למיספיה לחופה – כדכתוב: 'את בתי נתתי' – כל נתינות שבה במשמע. ואותו דיוס אינה עשה מלאכה, דהכי מצי רב. פקעתה – בטלוותה. אלא קטנה לא יצריב קרא – דקשיא לך לעיל, אימא דהו מילי קטנה דמצע

מזון לה – וא לא קושא דהא. כי איצטרך קרא –
לנערה – ואף על גב דעריך קרא בקטנה כתיב,
מיוז קרא ותיזא הוא, דכתיב: 'לאמה' –
לאקשיי בת לאמה, להודישא נערה אתיא.
בנעריה – גבי הפרת נדוים כתיב, דהכי קאמה
בנעריה – ברשות אביה היא, וכי תימא: הא
הדיא כתיב: 'כי איתא אביה אוחתה'! אי לאו האי
– הוה אפימא בקטנה כשעתה. ויפסנע ולא פריק
– ליתא תהו לז פירוה, דכתיב: 'אם פריק
והפיקתה תחת פירוה, ולכילכילא בעל וכל
פירוה יחי דעיל, ויהי אם כח אב מעט. דלא אמרת
לעזובה, ופירוה הוא ברם את תורה שבויה –
וזמין דלא מלו. והשתא יהוב מדידיה. כיסא
נקיטא – כיס מלא מתע יש לה בטוליה, ועד
הנה לא נדתייה מהם – עתה תפרה את עצמה,
ואם יחס – אלא גיל אשלים. כתב לה פרוק
כפות וכלים – פסק לה האב בנדהייה שהכניס
לבעלה שמשלתי, כן פירוה תלישין וכסות
וכלים, וכתבן לה מן הארוסין וימיה –
בארוסין – ולא זכה כר. לימא בנפלותא כי –
דמאן דאמר בעלה ויש נדהייה מן הארוסין
– כרבנן, דאמר: אם מת הוא – טובה את הכל;
מנה, מתאים, תוספתא. אלמא, כתובתא קיימא
כאלו נישאת, אם מתה אידו – נמי ירית אידו
נדוים, שאף היא בתוך השטר נכתבה, דהכי
כתבינן, דא נדוים דבעלה ליה מבי אבה, כך
וכך, ועבי אוסין לה ממליחן כן וכך.

אב נמי מומצע ולא פריק. סבר: כיסא נקישא עיקויה, תיזיל ותפרוק נפשיה. גיפת – יתר
עליו תבעל שהוא אוכל בו". תנו רבנן: כתב לה פירות, כסות וכלים שיקבאו עמה מבית
אביה לבית בעלה. מתה – לא זכה הבעל בפדיונים הללו. משום רבי נתן אמרו: זכה
הבעל בפדיונים הללו. לימא בנפלותא דרבי אלעזר בן עזריה ורבנן קמפילני. דתנן: נתארמלה
או נתגרשה, בין מן הנשואין בין מן הארוסין – גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה
אמר: מן הנשואין – גובה את הכל, ומן הארוסין – בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה,
שלא

משום איבה – פירש בקטנות: כיון דאיתו חייב כמאנותיה, אי אמרת מצאיאה שלה – איבה ולא זיון לה תה. את דוכי ליה רחמנא לאב למיספיה לחופה – כדכתוב: 'את בתי נתתי' – כל נתינות שבה במשמע. ואותו דיוס אינה עשה מלאכה, דהכי מצי רב. פקעתה – בטלוותה. אלא קטנה לא יצריב קרא – דקשיא לך לעיל, אימא דהו מילי קטנה דמצע

מזון איבה – פירש בקטנות: כיון דאיתו חייב כמאנותיה, אי אמרת מצאיאה שלה – איבה ולא זיון לה תה. את דוכי ליה רחמנא לאב למיספיה לחופה – כדכתוב: 'את בתי נתתי' – כל נתינות שבה במשמע. ואותו דיוס אינה עשה מלאכה, דהכי מצי רב. פקעתה – בטלוותה. אלא קטנה לא יצריב קרא – דקשיא לך לעיל, אימא דהו מילי קטנה דמצע

לומר: רדא דפרוק תעיל דהו מילי קטנה – משום דאיתו לא קסין לך שיהא על שום כח בנערה, אבל הכא דכבר נשד לה כח בטוליה, וזמין דלא מלו. והשתא יהוב מדידיה. כיסא נקיטא – כיס מלא מתע יש לה בטוליה, ועד הנה לא נדתייה מהם – עתה תפרה את עצמה, ואם יחס – אלא גיל אשלים. כתב לה פרוק כפות וכלים – פסק לה האב בנדהייה שהכניס לבעלה שמשלתי, כן פירוה תלישין וכסות וכלים, וכתבן לה מן הארוסין וימיה – בארוסין – ולא זכה כר. לימא בנפלותא כי – דמאן דאמר בעלה ויש נדהייה מן הארוסין – כרבנן, דאמר: אם מת הוא – טובה את הכל; מנה, מתאים, תוספתא. אלמא, כתובתא קיימא כאלו נישאת, אם מתה אידו – נמי ירית אידו נדוים, שאף היא בתוך השטר נכתבה, דהכי כתבינן, דא נדוים דבעלה ליה מבי אבה, כך וכך, ועבי אוסין לה ממליחן כן וכך.

לומר: רדא דפרוק תעיל דהו מילי קטנה – משום דאיתו לא קסין לך שיהא על שום כח בנערה, אבל הכא דכבר נשד לה כח בטוליה, וזמין דלא מלו. והשתא יהוב מדידיה. כיסא נקיטא – כיס מלא מתע יש לה בטוליה, ועד הנה לא נדתייה מהם – עתה תפרה את עצמה, ואם יחס – אלא גיל אשלים. כתב לה פרוק כפות וכלים – פסק לה האב בנדהייה שהכניס לבעלה שמשלתי, כן פירוה תלישין וכסות וכלים, וכתבן לה מן הארוסין וימיה – בארוסין – ולא זכה כר. לימא בנפלותא כי – דמאן דאמר בעלה ויש נדהייה מן הארוסין – כרבנן, דאמר: אם מת הוא – טובה את הכל; מנה, מתאים, תוספתא. אלמא, כתובתא קיימא כאלו נישאת, אם מתה אידו – נמי ירית אידו נדוים, שאף היא בתוך השטר נכתבה, דהכי כתבינן, דא נדוים דבעלה ליה מבי אבה, כך וכך, ועבי אוסין לה ממליחן כן וכך.

לומר: רדא דפרוק תעיל דהו מילי קטנה – משום דאיתו לא קסין לך שיהא על שום כח בנערה, אבל הכא דכבר נשד לה כח בטוליה, וזמין דלא מלו. והשתא יהוב מדידיה. כיסא נקיטא – כיס מלא מתע יש לה בטוליה, ועד הנה לא נדתייה מהם – עתה תפרה את עצמה, ואם יחס – אלא גיל אשלים. כתב לה פרוק כפות וכלים – פסק לה האב בנדהייה שהכניס לבעלה שמשלתי, כן פירוה תלישין וכסות וכלים, וכתבן לה מן הארוסין וימיה – בארוסין – ולא זכה כר. לימא בנפלותא כי – דמאן דאמר בעלה ויש נדהייה מן הארוסין – כרבנן, דאמר: אם מת הוא – טובה את הכל; מנה, מתאים, תוספתא. אלמא, כתובתא קיימא כאלו נישאת, אם מתה אידו – נמי ירית אידו נדוים, שאף היא בתוך השטר נכתבה, דהכי כתבינן, דא נדוים דבעלה ליה מבי אבה, כך וכך, ועבי אוסין לה ממליחן כן וכך.

לומר: רדא דפרוק תעיל דהו מילי קטנה – משום דאיתו לא קסין לך שיהא על שום כח בנערה, אבל הכא דכבר נשד לה כח בטוליה, וזמין דלא מלו. והשתא יהוב מדידיה. כיסא נקיטא – כיס מלא מתע יש לה בטוליה, ועד הנה לא נדתייה מהם – עתה תפרה את עצמה, ואם יחס – אלא גיל אשלים. כתב לה פרוק כפות וכלים – פסק לה האב בנדהייה שהכניס לבעלה שמשלתי, כן פירוה תלישין וכסות וכלים, וכתבן לה מן הארוסין וימיה – בארוסין – ולא זכה כר. לימא בנפלותא כי – דמאן דאמר בעלה ויש נדהייה מן הארוסין – כרבנן, דאמר: אם מת הוא – טובה את הכל; מנה, מתאים, תוספתא. אלמא, כתובתא קיימא כאלו נישאת, אם מתה אידו – נמי ירית אידו נדוים, שאף היא בתוך השטר נכתבה, דהכי כתבינן, דא נדוים דבעלה ליה מבי אבה, כך וכך, ועבי אוסין לה ממליחן כן וכך.

1 דהוי מיריה לדידיה. לא דמי להאי דרבי אלעזר דהוי מיריה לדידה. והא ותי שייך ההם
2 אומנא אחרינא הוי אמרין. וספק רביעו נהו. וכן רביע תנאל ברבנן דרבי נתן. משום
3 דמוקטין להו דרבי אלעזר בן עזריה. ודפקטין דילמא כותיה בפרק "אף על פי" (כתובות
4 נ.א.) אף על גב דרדי התמלול לא. וברעי עלמא כרבי אלעזר - ריחויא בעלמא הוא,
5 ואריותיו אל סמקינן. הידור רביעו מה הלכה

6 **שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה. למן דאמר**
7 **לא זכה - פרבי אלעזר בן עזריה. ומאן דאמר זכה**

8 **- כפרנן. לא. דיכולי עלמא פרבי אלעזר בן עזריה.**
9 **מאן דאמר לא זכה - פרבי אלעזר בן עזריה. ומאן**

10 **דאמר זכה - עד פאן לא קאמר רבי אלעזר בן עזריה**
11 **אלא מדידיה לדידה. שלא כתב לה אלא על מנת**

12 **לכונסה. אבל מדידה לדידה - אפילו רבי אלעזר בן**
13 **עזריה מודי כמשום איתותיני הוא. והא איתתיני להו.**

14 **"חייב מוזנותיה וכו'". תנו רבנן: תיקנו מוזנותיה. לפיכך**
15 **תחת מעשה ידיה, וקבורתה תחת פתובתה. לפיכך**

16 **בעל אוכל פירות. פירות מאן דכר שמייהו? חסורי**
17 **מחסרא, והכי קתני: תיקנו מוזנותיה תחת מעשה**

18 **ידיה, ופרקונה תחת פירות, וקבורתה תחת פתובתה. לפיכך בעל אוכל פירות. מאי לפיכך?**
19 **מהו דתימא: מיכל לא נכלינהו, אנהוי - ננתינהו, דאם פן מ'מענע ולא פ'ריק. קא משמע**

20 **לו דהא עירפא, וז'מנן דלא מלו ופ'ריק לה מדידיה. וא'פוף א'נא! א'מר א'בוי. תיקנו מ'צוי**
21 **מ'צוי. ושא'נו מ'צוי לשא'נו מ'צוי. א'מר ר'א: האי תנא סבר מוזנות מדאורייתא, דתניא:**

22 **"שארה" - אלו מוזנות, וכן הוא אומר: 'ואשר אכלו שאר עמי' - כפושעו.**
23 **'עזרתה' - זו עונה, האמורה בתורה, וכן הוא אומר: 'אם הענה את בנותי' - רבי אלעזר**

24 **אומר: 'שארה' - זו עונה, וכן הוא אומר: 'איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו**
25 **לגלות ערוה' - כפוטרה" - כפושעו. 'ענתה' אלו מוזנות, וכן הוא אומר: 'ועניקו ויעניקו'.**

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

1 מאן דאמר לא זכה כרבי אלעזר - דאמר: לא כתב לה כתובה אלא על מנת לכונסה.
2 ומנה מתאים דתקין לה רבנן הוא דאית לה. אידן נמי לא כתבה לו דאא דנזינא דנעלה
3 ליה אלא על מנת זכתה נשואין. כולו עלמא כרבי אלעזר בן עזריה - תרוייהו תרן תנאי
4 לדעיל (תרוייהו) כרבי אלעזר בן עזריה. דפקטין דילמא כותיה לקמן. ריחויא לדידה

5 - מן שחתי פוסק לכלה בכתובות. תחת
6 כתובתה - תחת תרונתיה שהכניסה לה, והיא
7 כתובה בשטר הכתובה, והוא יורש. תחת פירות

8 - שהוא אוכל מנכסי מלוג שלה, כגון נכסים
9 שנפלו לה משניטה, או שזדו לה קודם לכן,
10 שלא שמאיתו לו בנדוניית כתובתה. דלא פלו -

11 לא יתא בפירות כדי פרקיה - והשתאה, כי
12 אבלידו ולא ידע מיהו - תחת פירות.

13 מרילה, דחבי תיקין, דאיתו אבלין בו רב בין
14 מעט, והוא פריק כל במה דהוי. ואיפוך אא -

15 מונות תחת פירות, ופרקנה תחת מעשה ידיה. שהיא
16 ונפקה מניה. דאי אמרה איני נזינטה ואיני עושה

17 - לא כלום קאמר. מונות ומעשה ידיה נזינין,
18 שבויה ואשה שיש לה נכסי מלוג - לא כשכדו.
עונה

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

כתובות. פרק רביעי – נערה שנתפתה דף מט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רטו

1 הכי גרסין: ואימא חבא הדררא לבי נשא תהדי לישלמא קמיהא – מי אמר בכי שלא
2 נמסרה. בעיא בעלמא דהיא ואינה קושאא כל כך. אלא וקמינ מתניתין דרי היא ברשות
3 הבעל. ושמענ ואפילו חזרו מן הדרך לבית אביה כבר יצאה מרשות האב, וכיון דלא
4 נפקא לן מסדרת שלוחין אלא קמיה יתיבא רבית אביה, אימא היבא הדררא – בית
5 אביה קריין ביה. הוא ונתת חבא סקילה. כבר

6 **פסקה תנא דבי רבי ישמעאל** – דלא הדרא
7 למילתא קמיהא, למעידו בכי שלא נמסרה. מה
8 תלמוד לומר – למה הוצרך לכתוב "וקום
9 עליו", וכי מדי יפר להו ודלא לא נאמרו מפירי
10 אלא אביה בביתו עד שלא ניסת, ובעלה
11 משיטתה. וכן שנתארמלה משיטת – מוצאת
12 מכלל אב ומכלל בעל. אלא הרי שפיר כבר –
13 כלומר, לא בא הבתול לאילמה ולגרשה מן
14 נשואין – דהא תיבא בה 'אם בית אישה נרדף
15 אישה יפירו' – והרי אין אישה קיים. אבל
16 לאילמה על ידי מציאת שלוחין. שעד נעשה
17 לא פירש לך הכתובים אלא משפט נודרת בבית
18 אביה ומשפט נודרת בבית אישה, וזו שדרה
19 בדרך משמרה לשלוחין – אין בא ידע האך
20 אני קורא בה. אם בית אביה' אם 'בית אישה', אם
21 לפיכך בא בתולה ולא ולקדש שלא תקרא לה 'בית
22 אביה' אלא 'בית אישה', ולא נודרת קשה
23 לבא במיתתו של בעל, ושבוש הוא ויכול להפס.
24 אלמא: לא הדרא למילתא קמיהא, דאילו
25 נתארמלה מן האויסין עד שלא נמסרה
26 לשלוחין – תנן במסכת נדרים (ע"א) מה הבעל
27 – בתרוקנה שרת לאב. ולפינן לה מקראי. אם
28 אנן נמי הנינא – במתניתין, כן יהיא בריהא
29 דתניא לעיל 'הרי זו בתניק'. מאריסא היא נשואה
30 – נכנסה לשלוחין, ואף על פי שלא נבעלה. אף
31 נבעלה – הא תנא ליה בתולה. נכנסה לרשות
32 הבעל בעלמא. תנן ולא תנן בה 'נכנסה
33 לרשות'. **משנה** הא איתו חייב במונות בתו
34 – בריהו. ובגמרא מפרש אמאי קאן בתו. זה
35 מדרש דרש רבי אליעזר בן עזריה – ביום
36 שנתנו נשיא. בכרם ביבנה – על שם שישו
37 יושבין שורות שורות בתים. הנינים שישו
38 והבתו יוני – שתי תורות תקנו בית דין בתנאי
39 כתובה הנינים יירשו כתובת בנין דברין. דתנן
40 במתניתין (כתובות נ"ב). 'בנין דברין דרבייין
41 לבי מינאי, אינן ריתון ספק כתובתן יתר על
42 דתולקין דעם אחודין'. והיינו הנינים יירשו –
43 כתובת בנין דברין. לויקום בשמתניתין מפרששין. לא
44 מאי איתן. והבתו יוני – 'בנין עוקב די רבייין
45 לבי מינאי, אינן ריתון יתמן בבייתו ומיתקן
46 מנכסי עד דחברקן או עד דתולקין לטובין'.
47 מה הנינים אין יורשין – כתובת אבא אלא אלמא
48 מיתת אבא, דאיתן 'אינן ריתון' תנא חבר
49 מפרש לה בייש תולקין. דהאי הנינים יירשו –
50 אבותנו בנין דברין קאן. **גמרא** ומה ליון
51 משה – תנאי כתובה היא. אין טונין – אפילו
52 משה אין כאן, האיתן נשיא נמי משה – ולא
53 חובה. אפילו משה ליבא – לא בנינים ולא
54 בבנות. אימיתא אימיתא רבי מאיר והכי קאמר ביה
55 – כל. כלומר, בתו נקט לאו למידק את האב חייב,
56 אלא משום דרבי מאיר עדיף ליה בנו, אי נקט
57 'אינו חייב במונות בניו'. דהא אימיתא: בנו הוא
58 דחובה ליבא משה אימיתא. אבל בתו אפילו משה ליבא. –
59

1 **ואימא** הני מילי היבא דלא הדרא לבי נשא – נראה לרבינו דהוה דרש מריך. מנלן
2 דאיתור 'בית אביה' למעשי מסר האב לשלוחו הבעל ולמאן רותיוהו עריבי
3 לנכנסה לחופה ולא נבעלה. דאי לא כתב אבא חד – הוה אמיתא הני מילי היבא דלא הדרא
4 לבי נשא. אבל הדרא לבי נשא – אמיתא והתודר למילתא קמיהא. לרבי אימיתין קרא
5 אדרינא. ואכתי מסר מנלן ואף על גב דהיבא
6 דבעלה קים לן ולא הדרא – היינו משום
7 דאשתי נשא. אבל לא נבעלה דאכתי בתולה
8 היא – אימא תהדר. אמר רבא: כבר פסקה תנא
9 דבי רבי ישמעאל דלא הדרא. והיינו
10 לכל הפחות כשנכנסה לחופה ולא נבעלה. וגלי
11 קרא נדרים – דהא דרין בכל מקום. אם כן
12 איתור חד מתוך קרא למסר האב לשלוחי הבעל,
13 למפרש מסקילה. דהיא לא אשבתאן דלא הדרא
14 מדתנא דבי רבי ישמעאל – סבירא הוא ולא
15 הדרא בת דאיתן דעמי מסקילה. כגון מסר.
16 והכי נקט במלתיה דתנא דבי רבי ישמעאל
17 'מסר'. ומיהו, קשה לפרוש זה: דהייב יליפנין
18 מנדרים ולא הדרא למעשי קמיהא: הני דרבי
19 נדרים לא הדרא – היינו משום דגלי לן קרא
20 דכיון דבצאת מרשות האב שעה אחת – שוב אין
21 לו חבא, מכל מקום לענין סקילה דהכי שייך
22 לומר דלא הדרא דאף על פי שנכנסה לחופה,
23 כיון שלא נבעלה ותאלמנה לא עיבא. וזוהר
24 ותאריסה – למא לא תהיה בסקילה. כיון שהיא
25 נערה בתולה מאריסה ואף על גב דבצאת מרשות
26 האב – מכל מקום תאב כמו יתומה שאין לה אב,
27 הדייא בסקילה. כדאשבתאן בגיורת ומתניתין:
28 ורש לומר. דהא פשיטא ליה דנשואה אשנה
29 בעלה כשנבעלה, ואין חילוק כלל. דנשואין
30 משום לה חטובה לכל חבר. וכן דהכי נבעלה
31 פשיטא דלא הדרא למילתא קמיהא לכל דבר –
32 הכי נמי אשניה בעלה. ולא אמצריך דרשה דתנא
33 דבי רבי ישמעאל אלא לאשמעינן דלא נמאן כוון
34 דלא נבעלה ותאלמנה לא אשבתאן בגיורת
35 שם נשואין מינה. והוי כלא נשאת מעולם. וכיון
36 דגלי לן קרא דפטרנ נדרים, דעל ידי אלמנות
37 דתורקין לא נתבטלו ותשואין אכילו לאו –
38 הוא ריתון לענין סקילה. וכן דלא נתבטלו –
39 פשיטא דלא הדרא למילתא קמיהא. דחשובה
40 משום כבעלה. ומה שפירש הקונטרס דלא גרסינן
41 הני מילי, דלאו קושיו דהא, ופירש נמי
42 דאמתניתין קא בעי קשה דהא אמתניתין קא בעי
43 למא המתין כל כך: ובתמן מוחק ותי מילי, דרש נמי
44 לפרש בשלשן בעיא ממי אימיתא.
45 **היאך** אני קורא בה – מתוך פירוש הקונטרס
46 משמע דאצטריך ליה למגמר אם היא
47 ברשת האב אם לאו כשדאי בדרך. קשה לרבינו
48 יתקן: דהא מילתא תבא 'בית' נפקא. וגרסינן
49 נדרים מהתם: ונראה דלענין חורה כשנתארמלה
50 או נתגרשה אימיתין למילין מתבא.
51 **ונדר** אלמנה וגרשה מה תלמוד לומר –
52 תימה: דאצטריך, לכדרישקן בפרק בתרא
53 נדרים (פ"ג).
54 **קל** חומר דענין דאיתן באורייתא – על
55 בפרק בתרא (פ"ג). בני אדשון דפיקי:
56 דעסיק באורייתא ירת. ולא עסיק באורייתא לא
57 ירתה: לענין ירושה דאורייתא – דהאי איבא
58 דתורה לביא משה אימיתא. אבל בתו אפילו משה ליבא
59 שטסק בתורה, ומפרסנין ליה בדי שטסקו בתורה.

1 **ואימא: היבא דהדררא לבי נשא** – הדררא למילתא
2 **קמיהא: אמר רבא:** ההוא כבר פסקה תנא דבי רבי
3 **ישמעאל. דיתנא דבי רבי ישמעאל:** "ונדר אלקמה
4 **ונגרשה כל אשר אסרה על נפשה וקום עליה", מה**
5 **תלמוד לומר? והלא מוצאת מכלל אב ומוצאת מכלל**
6 **בעל! אלא, הרי שפסר האב לשלוחי הבעל או**
7 **שפסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל, ונתארמלה בדרך**
8 **או נתגרשה – היאך אני קורא בה, בית אביה של דו**
9 **או בית בעלה של זו? אלא לומר לך: כיון שצאתה**
10 **שעה אחת מרשות האב – שוב אינו יכול להפרי. אמר**
11 **רב פפא: אף אגן נמי הנינא: תבא על נערה**
12 **המאורסה – אינו חייב עד שתהא נערה בתולה**
13 **מאורסה, והיא בבית אביה. בשלמא נערה – ולא**
14 **בוגרת, בתולה – ולא בעולה, מאורסה – ולא נשואה,**
15 **"בבית אביה" למעוטי מאי – לאו למעוטי מסר האב**
16 **לשלוחי הבעל? אמר רב נחמן בר יצחק: אף אגן נמי**
17 **תנינא: תבא על אשת איש, כיון שצנקה לרשות**
18 **הבעל לנשואין, אף על פי שלא נבעלה – תבא עליה**
19 **הרי זה כהנא. נכנסה לרשות הבעל בעלמא – ששע**
20 **מיתה. בשיקנה האב אינו חייב במונות בתו. זה מרשך**
21 **דרש רבי אליעזר בן עזריה לגבי כתבים בכרם ביבנה:**
22 **הכתבים יירשו, והבתו יורשו. מה הכתבים אינן יורשין –**
23 **אלא לאחר מיתת האב, אף הבנות אינן יורשות – אלא**
24 **לאחר מיתת אביהן. גמרא במונות בתו – הוא**
25 **דאינו חייב, הא במונות בנו – חייב. בתו נמי חובה**
26 **הוא דילפאי, הא מצוה – איפא. מני מתניתין? לא רבי**
27 **מאיר, לא רבי יהודה, ולא רבי יוחנן בן ברוקא.**
28 **דיתניא: מצוה ליון את הבנות, קל וחומר לגנים,**
29 **דעסקין בתורה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר:**
30 **מצוה ליון את הכתבים, וקל וחומר לגנות, משום**
31 **יולדתא. רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חובה ליון את**
32 **הבנות לאחר מיתת אביהן, אבל בתני אביהן – אלו**
33 **ואלו אינן יורשין. מני מתניתין? אי רבי מאיר – הא**
34 **אמר גנים מצוה, אי רבי יהודה – הא אמר גנים נמי**
35 **מצוה, אי רבי יוחנן בן ברוקא – אפילו מצוה נמי**
36 **ליפאי! איפיעת אימא רבי מאיר, איפיעת אימא רבי**
37 **יהודה, איפיעת אימא רבי יוחנן בן ברוקא. איפיעת**
38 **אימא רבי מאיר, והכי קאמר: תבא אינו חייב במונות**
39 **בתו, והוא הדין לגבנו. הא מצוה בתו – איפא. קל**
40 **וחומר לגנים. והאי דקתני בתו – הא קא משמע לן:**
דאפילו

כתובות. פרק רביעי - נערה שנתפתה דף נ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 ר"ט תוספות

1 **עשיתנהו בני** - האי עשיר צריך לומר דחינו דברים, כי יהוה דלקמן (ג.א.) מעלאי
 2 דריד - היינו עשיר. והשתא אתי שפיר דאמר "עשיתנהו בני" דאם מן דרין
 3 היה - מה היה לו לעשותם דבריים: היה לו להלקוחם ולכופם עד שזונו אוחז. וכן פרש
 4 רבנו חם. ומיהו מעיני "עשיר" שלא דבריים, כגון: אין מעשיך אלא לפסלות (כתובות ע"א.)
א ויבנו יותר מחומש - מפרש בירושלמי
 5 שפעם ראשונה יוכל לבנו חומש, ומכאן
 6 ואילך בכל שנה ושנה אין יותר מחמש ירושה.
שהיא אדם מגולגל עם בנו עד שתיים עשרה
 7 שנה - והא דתנן במסכת בתרא (פרק
 8 ה): כי עשר למענה - לא עמד שורר לחייו, אלא
 9 לגלגל.
וכפי ליה כי תורא - ולא ירד עמו לחייו עד
 10 שתיים עשר שנה, והא דתנן במסכת
 11 אבות: כי חמש שנים למקרא - היינו לגלגל, ולא
 12 למיפסי ליה.
בר שית למקרא - היינו בר שית ויום אחו,
 13 דומאי דבר עשר למענה דהוי בר עשר ויום
 14 אחו, כי יהוה ומסכת אבות דרחה הוי בר עשר
 15 ויום אחו, חסד, דומאי דבר שלש עשרה למצות.
 16 והשתא האי בר שית למקרא לא הוי דומאי דבר
 17 עשר למענה, דבר שית למקרא - לא היינו למיפסי
 18 ליה כי תורא, ובר עשר למענה לא למיפסי ליה,
 19 אלא לגלגל עד שתיים עשרה שנה.
ובת תריסר לתעניתא - פירש בקונטרס: שנת
 20 שתיים עשרה, ומשום ויחזק, ולבינו יתיק
 21 נראה: דבת שתיים עשרה שנה ויום אחד קמיה
 22 דומאי דבר עשר, כדפירשית, ואשמעינן דלא חל
 23 השלמה דרבנן, כרבי יוחנן בפרק בתרא דיומא
 24 (פ.א.), והא פירשש נמי בקונטרס בתקנות שהיא
 25 ממדרת להביא בה: לא להא דרין צריך לפרש כן,
 26 אלא שדיוקן שלה שנה לפני גזלותה, דהיינו
 27 שתיים עשרה שנה ויום אחד, כמו תימון שחנכו
 28 שנה לפני גזלותה.
ומאי אסותיה - פירש רבנו חם: שלא ישכנו.
 29 אבל אין נראה לפרש לארד ששנשם,
 30 דהוא אמר דלא חיי - מעל דאין פרואה מעולת
 31 גלו.
הבעל מוציא מיד והלקוחות - אליבא דרבי
 32 יתנו דאמר: קנין פירות כקנין דתנן דמי
 33 - לא צריכא לתקנת אושא, אלא לרש לקש.
 34 ואליבא דרש לקש מסיק לה בפרק "החובל"
 35 (בבא קמא פ.ח.), אי נמי לרבי יוחנן נמי אצטריך,
 36 כגון נתון ממנה לאשתו וקנתה ואם אובל
 37 פירות, אי נמי דכתב לה: דין ודברים אין לי
 38 בפירות נכסיך, אבל אין לומר דכתב לה: דין
 39 דברים אין לי נכסיך ובפירותיהם - דהא תנן
 40 בפרק "הכותב" (כתובות פ.ג.) דאם מכרה נתנה
 41 קים.
יתיב

41 **הא** המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשאיין. "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד" רב הונא ורב חסדאי, ר' אביר: **זה**
 42 **הה** הלוואה תורה ויתומה, וזה אמר: זה הפותח תורה, נביאים וכתובים, ומשאלין לאחרים. "וראה יבנים לנכון שלום על
 43 ישראל", אמר רבי יהושע על לוי: פון שפגום לנכון - שלום על ישראל, דלא אתי לדי חליצה ויבנים. רבי שמואל בר
 44 נחמני אמר: פון שפגום לנכון - שלום על דיני ישראל, דלא אתי לאוננוי. זה מדרש דרש רבי אלעזר לפני חכמים בוי.

1 וקשיתנהו - כפתי אתם בחוקה. ומפני שרחרחי עליו ליכנס לו לפני משורת הדין -
 2 מתבייני. ואי דימי הוא - אין כאן גמילות טובה לחזוקה לו טובה, שעל כרחו ישפט
 3 אמת. המכובד - לעינים. מוחיט - שבנושא, שלא יצטרך לכריזות. עשר אצטריי - שני
 4 עשיריך, הון ליה חומש. והא לא רמי בתרא לקמא - רבי שקלת לקמא בידו תשתע,
 5 וכי הדרת מלית מעשר וידרה - לאו כי קמא
 6 הוא, ואין כאן חומש בשניהם. אקטשו - מדלא
 7 כתיב עשר אעשר על - הכי קאמר אעשרנו
 8 בראשון, כלומר: מעשר שני יתא בראשון.
 9 משוערו חללו - דרבי אליעזר בתקנת אושא.
 10 מתפנותו והולכות - מאמנארים. הראשונה -
 11 אמר רבי אליעזר אבא ריש לקיש משום דרב יוסי
 12 בר חניא. השנייה - רבי אליעזר אמר ריש
 13 לקיש. שלישית - רבי אליעזר לחודיה. ויסינך
 14 - סודר ההלכות, ובו תרע סוד מיעטן. קטנים
 15 כתיב ויבנו - בניו ובנותיו כשהן קטנים, כותב
 16 נכסיו, ומכובד אל יבנו. ומעטת אל תחליף
 17 באוזן שלשה ובאוזן שנים ובאוזן אחד. מגלגל
 18 עם גנו - אם מורס בלילמוד - לגלגל עמו
 19 בנות ובדברים אכרי. וידן עמו לחייו - לדרותו
 20 בנות ובדברים אכרי. ר' שמואל בר שילת -
 21 מלמד תעניתא דיה. וכפי ליה כי תורא -
 22 למענה תורה. כשור שנתה מעלעו ואובסל
 23 מאכל. לתעניתא אכרי - להיתענות כל
 24 היום. והינכא לשעה, מקודם לכן שנתיים,
 25 כדאמרינן ביומא (פ.א.), ובתניקת - שהיא
 26 ממדרת להביא בה, שאינה מתשת כן בלמוד
 27 תורה. ורתוי ר' אקאמר - שנת שתיים עשרה
 28 נעפא קאמר. ואי בת שתיים עשרה ויום אחד -
 29 דאורייתא היא. אשמאיא שתי שערות, ובת
 30 עושים, ואין צורך לנו ללמוד ממנוקם של
 31 אבי. אל חיי - אם לא בפרואה בודקה. מדרתא
 32 דיה - מרת של ויה, שקרין וחשו. נשפיה
 33 ונשקיה - מתמשחו ממנו, ותשקנו ממנו בשכר.
 34 אצטריי דיקלא - סיב שגדל סביב דקל תומה,
 35 כעץ ויהלדהו שבורך את עץ הגפן. הפגנים את
 36 גנו - ללמוד תורה. ר' אחריו - ברית
 37 ולהחיותו. ואין גענין - מסוכן הוא לנחת מות
 38 תולשו. חבירו רצין אחריו - לחיות פקחין
 39 בתורה כמותו. הא רבויש - אל יבניטו, הקרן.
 40 משוכין הוא פן יחלש ימות. דבראי - יבניטו
 41 לפי שמתקנת, ששברה נכסבי מלוג - הקרן.
 42 הבעל מוציא - שדוהו רבנן כלוקח, והוא
 43 לוקח אשתו. ומאובלוסם - אסיפת בני אדם.
 44 תנא מטיח - דרבי יוסף בר תינאי מרת הוא. אי
 45 הון בניו ובנותיו קטנים - שתמיד יום ויליה הון
 46 עליו, והיא עדיקה, שאינו חוב עליו בהם. הון
 47 ועושר בביתו - שאין תמון כלה, ואף על פי
 48 כן - צדקתו עומדת לעד. זה הלומד תורה
 49 ויטלמה - מתקימת בו, הרי "הון ועושר"
 50 בביתו, וצדקתו עומדת לעד - על שטח
 51 ללמוד לתלמידיו. זה הובת בו - הספרים
 52 קיימים לו, שאינם כלים. וצדקתו עומדת לעד.
 53 לאצטריי - מי קרוב וקדם במלה.
 אווש

41 **זה** המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשאיין. "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד" רב הונא ורב חסדאי, ר' אביר: **זה**
 42 **הה** הלוואה תורה ויתומה, וזה אמר: זה הפותח תורה, נביאים וכתובים, ומשאלין לאחרים. "וראה יבנים לנכון שלום על
 43 ישראל", אמר רבי יהושע על לוי: פון שפגום לנכון - שלום על ישראל, דלא אתי לדי חליצה ויבנים. רבי שמואל בר
 44 נחמני אמר: פון שפגום לנכון - שלום על דיני ישראל, דלא אתי לאוננוי. זה מדרש דרש רבי אלעזר לפני חכמים בוי.

רכ"ד כתובות. פרק רביעי – נערה שנתפתה דף נא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
התוספות

1 **המשה** גובין מן המחזורין – אף על גב דקתני מנינא – תנא ושייך לה דתנן בפרק
 2 "הניקוי" (גיטין מה"ב) אין מוציאין למון ואשה והבנות מנכסים משועבדים. הוא
 3 דפריך בפרק קמא דקידושין (ט"ז) בני ארבעה מעניקין על שלש באיש ושלש באשה כו':
 4 תנא תני ארבעה ואת אמרת ושייך? היינו משום דקתני: ואתי יכול לומר ארבעה
 5 באחד מהם.

6 **וגט** חוב שאין בו אחריות – ואם תאמר: תקשי
 7 מהבא לשמואל, דאמר בפרק קמא דבבא
 8 מצינא (ג.א.) אמר היה רבי מאיר שטר שאין בו
 9 אחריות – אינו גובה אל מנכסים משועבדין ולא
 10 מנכסים בני חורין, והבא משמע שדאי גובי מנכי
 11 חרין? ומיהו, בלאו הכי איחובב שמיא החם
 12 מבייחיא. ורבינו בשוקן בן אברהם אומר:
 13 דמהבא היה מצי למידיה, דגט חוב שאין בו
 14 אחריות – היינו שמפטרש בו דלא למינכי בבא
 15 ממשועבדי, וכעין זה מצינו בפרק "גט פשוט" (בבא
 16 בתרא קס"ג.) ובי מצינא ואמר, אבד מנכי חובי.
 17 הוא דמוקי לה הבא כרבי מאיר – היינו משום
 18 דלאברהם בותיה אתיא, אבל א"י היה פריך ניהו
 19 לשמואל – דהה דמצי למידיה. כדפרשית.
 20 **אסורה** לבעלה – אין להקשות מאסרת הוות
 21 שריא למרובי (מגילה ג.א.) – דצדק
 22 מגורה היתה.

23 **אונס** דשרי רחמנא הכי משכחת לה כו' – אף
 24 על גב דאבהו דשמואל "דישטינן" קאמר,
 25 משמע ליה דמותרותאין קאמר. דאי מדרבנן –
 26 לא הוי מותרותא אונתה מבעלה על כב.
 27 ממורת

19 **אחיבה** רב לאביה דשמואל: "אם תישקבא אפרקין ואתרבינג לי לאינתי! אשתיקי קרי
 20 רב עליה דאביה דשמואל: "שרים עצרו במלים וכף ושימו לפתיכם" מאי אית ליה למימר
 21 – בשביתתה תקילו. ולאביה דשמואל, אונס דשריא דרבא, דאמר רבא: כל שמתחלתה באונס וסוף
 22 עדים שצווקה מתחלה ועד סוף, ופליגא דרבא, דאמר רבא: כל שמתחלתה באונס וסוף
 23 ברגזון אפילו היא אומרת: הניחו לו, שאלמלא (לא) נזקק לה היא שוכרתו – מותרת, מאי
 24 מנאמי – יצא אלכשה. תניא בותיה דרבא: "והיא לא נתפשעה" – אסורה. הא נתפשעה –
 25 מותרת. ושן לך אחרת שאף על פי שלא נתפשעה – מותרת. ואיזו – זו כל שמתחלתה באונס
 26 וסוף ברגזון. תניא אידך: "והיא לא נתפשעה" – אסורה. הא נתפשעה – מותרת. ושן לך
 27 אחרת שאף על פי שנתפשעה אסורה, ואיזו – זו אשת כהן. אמר רב יהודה אמר שמואל
 28 משום רבי ישמעאל: "והיא לא נתפשעה" – אסורה, הא נתפשעה – מותרת, ושן לך אחרת
 29 שאף על פי שנתפשעה מותרת, ואיזו – זו שקדושיה קודשי טעות, שאפילו בנה מורכב
 30 אפילו בנה מנאמן והולכת לה. אמר רב יהודה: הני נשי דנבבו גנבי – שרין לגונביהו.
 31 גנבי מוקמת וראה, ודאי, שבקוניהן ואולן מנפשיהו – אסורן. תנו רבנן: שבויי מלכות – הרי
 32 הן כשבויין, גנביי ליטמות – אינן כשבויין. והתניא איפכא! מלכות אפלות לא קשיא; הא –
 33 במלכות אחשוורוש, הא – במלכות בן נצר. ליטמות אפלות לא קשיא; הא – בן נצר, הא
 34 בליטמות דעלמא. וכן נצר, התם קרי ליה מלך והבא קרי ליה לטמס! אי, גבי אחשוורוש
 35 לטמס הוא, גבי לטמס דעלמא – מלך הוא. "ובכתבת אהרדינג למינותך וכו'". אמר
 36 אבין: אלמנה לכתן גזול – חייב לפדותה, שאני קורא בה "ובכתבת אהרדינג למינותך".
 37 ממורת

1 **יש בהן אחריות נכסים** – ששיעור לה נכסי לאותה מלה, לא אחריות מוצא למלה,
 2 ואפילו הלה מודה שהוא חייב לו. ומפרש דהם דירשינן שמה פירע, ומן וזלה נפל, וה
 3 שהוא מודה – ענת קטנא היא בניהם לטרוף לקוחות. והלוקק ביניהם. והכמים **אמינם**
 4 כו' – דאחריות טעות סופר הוא. וטרף משועבדי ומפסדי לקוחות, ובני פולגותה דרבי
 5 מאיר. וכן יודעה דהה בחריזת, שדמור היתה

6 **ישאני ליה כו'** – דבכתובה אית ליה. אחריות
 7 טעות סופר הוא. מן המחזורין – אם יש נכסים
 8 בני חורין אצל החייב – נגבון, ואם לאו – אין
 9 נגבון מן המשועבדין. פירות ושבח פירות –
 10 דתנן במסכת גיטין (מה"ב) אין מוציאין
 11 לאבילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים
 12 משועבדין, מפני תיקון העולם. וקישטת אוחוז
 13 בטלית" (נכפי מצינא י"ב.) מפרש: לאבילת
 14 פירות ולשבח קרקעות כיצד? – ור"ז שגול
 15 שדה מתכירו ומכרה לאחר השבחה, והרי היא
 16 יצאה ברין מתחת יד הלוקח עם שבח השבחה
 17 הלוקח בובל ובבני ועם פירות שבה, שדגול
 18 טורפה ממנו. כשהוא חור על המוכר שבה
 19 לו באחריות – גובה קרן מנכסים משועבדין,
 20 ושבח מנכסים בני חורין ולא מן המשועבדין,
 21 מפני תיקון העולם, לפי שאין קעובין, ואין
 22 הלוקח יודע בכמה להחזיר. וההבא עליו לזון כן
 23 אשתו ובת אשתו – אף חזק קרן מנכסים משועבדין,
 24 המשועבדים, לפי שאין קעובין ואין כתובים.
 25 הוא דתנן ב"בשרא": הייא נזנית מנכסים
 26 משועבדין, מפני שהיא בעלה חוב – מומקטן
 27 לה (מ"ב.) כשקול לה מדיד, ודחתם קצין
 28 לכתיבה טעמה. וגם חוב – כל שטרות נקראין
 29 וגם. הא לא כתבה לה התקבלתי – ואשמעתי
 30 אמרין מחלה לה עלה, אלא אמרין: סמכה על
 31 תקנת בית דין שחבלי יודעין שנתנא אשה יש
 32 לה כתובה. מאי חייב בני דקתני מן המחזורין
 33 – אף על פי שלא כתב לה אחריות, גמאי בתי
 34 דין הוא לדיוח כל נכסין אדראין לה בעדם
 35 לפיזו. אבל אם מכרם אינה טורפת לקוחות,
 36 והוא ליה נכתב בשעת, ולא אמרין אחריות
 37 טעות סופר הוא. תליתה באונס – תלחלה של
 38 בעלה. ויפסא – של בעלה. הלוקמה פריך:
 39 אונס שריא רחמנא הכי משכחת לה כשבוייה
 40 תקילו – שלא ראינא שבעלה, וכי קאמר אדו
 41 כבעלה, יצי אלכשה – וגם זה אונס. שבתחלה
 42 בעלה, שריא באונס, הליבשה הבעול יצי.
 43 והיא – מיטשא הוא. כלומר, בסתם אשה
 44 אמרתי לך טעם האיסור תלוי ב"לא נתפשעה",
 45 דהנתפשעה מותרת. וזו אשה שאף על פי
 46 שנתפשעה – מותרת. ואיזו זו, כיושי פקית –
 47 על גמאי, ולא נתקיים התנאי, אמר ונתת תחת
 48 מותרת לה, לפי שאינה אשתו אלא פניה
 49 בעלמא היא. הני נשי דנבבו גנבי – לפי
 50 גונבין מתחת בעליהן. שרין לגונביהו – לפי
 51 שבאונס הם באין עליהן. והיא קא מפסין לזו
 52 נהאם – והרי אנו רואים שבעדן אצלן מוליכות
 53 ממורת

לזון לאותן גנבים לחם ומזון. אלמא רבן הוא! ומשני: מחמת יראה הוא דרעבו. והוא קא משלחן לזו יצירי – כששלחמין, ממזנות וממושטות להם חיצים לירות. והיא יא שבקינהו
 גנבים ללכת אל בעליהן, ואינן אולן מנפשיהו אל הגנבים – אסורין. שבויי מלכות – נשים ששבה המלך לתשמש. הוי הן כשבויין – ומותרין לבעליהן. כדנאן. ואתרבינג לי לאינתי.
 במלכות אחשוורוש – הן כשבויין, לפי שמלך גדול הוא. וידעת שלא ישאנה, ובעילהה באונס. בן נצר – לטמס היה. ולכר עיריות ומלך עליהם, ונעשה ראש לטמס. וברדיהה נתק
 שבויי מלכות אינן כשבויין, ואסורות לבעליהן. וסדרתה מינסא קא נסיב לה, ובעלתה ברגזון. ליטמות אפלות – בן נצר כדאמר, וסדרתה מינסא נסיב לה, ודחיקי אשת
 מלך. ליטמות – עולמא – אפילו לקוחים שלו קשין לו, לפיכך אינה אלא אנוסה. לנבי אחשוורוש לטמס הוא – הלכך מותרותין קיימא דמיימי במלכות אחשוורוש – שרין לך בן נצר
 גנבי ליטמות. ויריאתי דתנן איפכא גנבויי ליטמות אפלות אינן כשבויין. ודמלא, קרי לך בנצר שבויי מלכות. אלמנה לכתן גזול – קיימא לך לקמן בפרק "אלמנה ויתום" (ק"ב.) של ש
 כתובה והתני כתובה. דלמישקל ולמפקא קא. אבל תנאי כתובה דלמפקא קימה, נון מוונת ורופאה – אמרין כימנת דלית לה. בפרק "ש מותרות" (פ"א.) והבא אשמעין אביי,
 דתנאי כתובה דפריקונה אית לה. דמיקרא אשתעבד לה. שהיא אף לכשרה לה היה מתנה "ואתובינג לאיתר" אלא "ואהרדינג למינותך", והיא נמי קיימא בה דכתי. והיא תנאי נמי
 62 למישקל ומיפקא קא.

ובשלא נמחקה המגילה. אבל אם נמחקה המגילה – לא בדין.

בן סורר ומוצה. ולא מתניתא היא? היה אביו רוצה ואמו אינו רוצה, אמו רוצה ואביו אינו רוצה! סברין מימר: עד שלא עמד בדין. אתא מימר לך: ואפילו עמד בדין.

בשלא נגמר דינו, אבל אם נגמר דינו – לא בדין.

זקן ממרא.

[דף מ"ג ע"א]

הדין דתימר שלא להורגו, אבל להחזירו – לא היו מחזירין אותו למקומו. וכשבאתי אצל רבי יהודה בן בתיירה לנציבין, על שנים הודה לי, ועל אחד לא הודה לי. על זקן ממרא – לא הודה לי, כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל.

מה טעמון דבית שמאי? הבא לי בעלי ואני שותה. מה טעמון דבית הלל? הואיל ואין פאן בעל להשקותה, החזירתה התורה לספיקה, וספיקא לספיקא, וספיקה לחזירה.

תמן תנינן: הפוגמת בתובתה – לא תיפרע אלא בשבועה. תני: הפוגמת, לא הפותחת. כיצד? היתה פתובתה מאתים, והיא אומרת: "מנה" – נפרעת שלא בשבועה.

מה בין הפוגמת ומה בין הפותחת? אמר רבי חנינה: פוגמת – בא משא ומתן בנתיים. פותחת – לא בא משא ומתן בנתיים.

רבי ירמיה בעי: כמה דתימר תמן: ועד אחד מעידה שהיא פרועה – לא תפרע אלא בשבועה. ודכוותה, ועד אחד מעידה שהיא פחותה – לא תיפתח אלא בשבועה! אמר רבי יוסי: בשעה שעת אחד מעידה שהיא פרועה – אינו מכחיש שנים, ובשעה שמעיד שפחותה – מכחיש את שנים.

תני: והנפרעת שלא בפניו – לא תיפרע אלא בשבועה. ונפרעים מאדם שלא בפניו? אמר רבי ירמיה: תיפתר, בשטר שהריבית אוכלת בו.

ובית דין גזבין רבית? תיפתר, שערב לו מעכו"ם. והתני: יורש שפגם אביו שטר חוב – הפן גובה בלא שבועה! בזה יפה הפן מפח האב, שהאב אינו גובה אלא בשבועה.

אמר רבי לעזר: ונשבע שבועת יורש, שלא פקדנו אבא, ושלא אמר לנו אבא, ושלא מציינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע. הא אם נמצא פרוע.

רב הושעיה בעי: מתניתא דבית שמאי! דבית שמאי אומרים: נוטלת פתובה ולא שותה. אמר רבי יוסי: טעמון דבית שמאי, הבא לי בעלי ואני שותה. ברם הכא, בדין היה אפילו אביו לא ישבע, תקנה תיקנו בו שישבע. בו תיקנו, ובכנו לא תיקנו. מפיון שמת – העמדת את בנו על דין תורה.

נתחייב אביו שבועה בבית דין, ומת – אין בנו גובה. דלא כג, מה נן אמרין? יש אדם מוריש שבועתו לבנו? אמר רבי בא: הכין איתאמרת: פגם אביו שטרן בבית דין, ומת – אינו גובה. רב הסדא בעי: בגין דהליד תרתין פסיען הוא מפסיד? אילו פגמו הוין לבית דין – את מר גובה, מפני שפגמו בבית דין – את מר אינו גובה!

[דף מ"ג ע"ב]

הלכה ז'

מתני' בן סורר ומורה – נידון על שם סופו. אמרה תורה: ימות זכאי, ואל ימות חייב. שפיתתן של רשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורעה לעולם. ויון ושינה, לרשעים – הננייה להן והנאה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורע לעולם. פזור, לרשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורע לעולם. כנוס, לרשעים – רע להן ורע לעולם. ולצדיקים – הננייה להן והננייה לעולם. שקט, לרשעים – רעה להן ורע לעולם. לצדיקים – הננייה להן והננייה לעולם.

גמרא צפה הקדוש ברוך הוא, שסוף זה עתיד לנמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו, ויושב לו בפרישת דרכים ומקפת את הבריות, והורג את הנפשות, וסופו לשפח את תלמודו. ואמרה תורה: מוטב שימות זכאי ולא ימות חייב. שפיתתן של רשעים הננייה להן והנאה לעולם. ולצדיקים רע להן ורע לעולם.

ויון ושינה, לרשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להם ורע לעולם. אמר רבי אבהו: ובלבד ויון עם רוב שינה. אמר רבי יונתן: ישינים הן קימעה מפני שתהא דעתן מיושבת.

הלכה ח'

מתני' הבא במחתרת – נדון על שם סופו. היה בא במחתרת ושבר את החבית, אם יש לו דמים – חייב, אין לו דמים – פטור.

גמרא תני רבי ישמעאל: זה אחד משלשה מקראות שנאמרו בתורה במשל. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו.

אם במחתרת ימצא הגנב, אם זרחה השמש עליו דמים לו. וכי עליו לבדו החמה זורחת? והלא על כל באי העולם זורחת החמה! אלא מה זריחת החמה – מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם. כך כל זמן שאתי יודע שאתי שלום מפניו בין פיוס ובין בליחה, תהורגו – נהרג.

פעמים שהוא לגנב, פעמים שהוא בא לתרוג, אמרת, שאם בא לגנב ודאי תהרגו, תהורגו – נהרג. פעמים שהוא בא לתרוג – נהרג.

מיפן את דן לפיקוח נפש, לומר, מה עבודה זרה מיוחדת שהיא מטמאה את הארץ, ומחללת את השם, ומסלקת את השכינה – ודוחין בה את הספק. כל שפן לפיקוח נפש – שידחה את הספק.

פתיב: אם במחירת ימצא הגנב והכה ומת, אין לו דמים. תני רבי חייה: במחירת – אין לו דמים.

[דף מ"ד ע"א]

הויץ למחירת – יש לו דמים.

תני רבי שמעון בן יוחי: אפילו הויץ למחירת – אין לו דמים, לפי שמומו של אדם חביב עליו בנפשו, חמו ליה אזיל בעי מיסב כמוניה מיניה וקאים עלוי וקמליה.

רב הונא אמר: נטל הכיס והפך את פניו לצאת, והלך לו, ועמד עליו והרגו – אין ההורגו נהרג. מה טעמא דרב הונא? (דברים יט) **כי יחס לבבו**.

רב אמר: כל דייתי עלי – אנא קטל ליה, הויץ מחנניה בן שילא! דאנא ידע דלא אתי אלא מיסב מגוסתיה מיניי. אמר רבי יצחק: מפיו דאברי ליביה עלוי למיעבד ליה דא מילתא, אין זה הנניה בן שילא.

הלכה ט'

מתני' אלו שמצילין אותן בנפשם: הרודף אחר חברו להורגו, ואחר הזכר, ואחר נערה המאורסה. אבל הרודף אחר הבתולה, והמחלל את השבת, והעובד עבוס – אין מצילין אותן בנפשו.

גמרא הרודף אחר חברו להורגו, בין בבית בין בשדה – מצילין אותו בנפשו.

אחד הרודף אחר חברו להורגו, ואחד הרודף אחר כל שאר עבירות שבתורה – מצילין אותו בנפשו. אבל אם היתה אלמנה לכתן גדול, גרושה וחלוצה לכתן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר – אין מצילין אותו בנפשו.

נעשה הפעשה – אין מצילין אותו בנפשו. אם יש שם מושיעים – אין מצילין אותו בנפשו. רבי יודה אומר: אם אמרה: "הנה לו" – אין מצילין אותו בנפשו, שאם ממהין הן על ידיו – נמצאו באין לידי שפיכות דמים.

פשיטא דא מילתא, רוצח ששיבר את הכלים או שהיך – הויב לשלם.

היה משבר עד שהוא מגיע לעיר, רבי יעירא ורבי הושעיה, חד אמר: נותן דמים, וחרנה אמר: אינו נותן דמים.

רודף שנעשה נרדף, מהו להציל את הרודף בנפשו של נרדף?

גדול שנעשה קטן, מהו להציל את הגדול בנפשו של קטן?

התיב רבי ירמיה: והתנינן: יצא ראשו ורובו – אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש! רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא:

[דף מ"ד ע"ב]

שנאי היא תמן – שאין את יודע מי הרג את מי.

תני, רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: ההולך לעבוד עכו"ם – מצילין אותו בנפשו. אם מפני כבוד בשר ודם – מצילין אותו בנפשו, לא כל שכן – מפני חי העולמים

הדרן עלה פרק בן סורר ומורה פרק תשיעי

הלכה א'

מתני' אלו הן הנשורפין: הבא על האשה ובתה, ובת בהן שזינתה.

יש בכלל האשה ובתה: בתו, ובת בתו, ובת בנו, ובת אשתו, ובת בתה, ובת בנה.

גמרא תמן תנינן: נושאין על האניסה ועל המופתה! פני מותניתא: נושאין אחר האניסה ואחר המופתה. אנס אשה – מותר באמה. פיתה אשה – מותר בבתה.

האונם והמופתה על הנשואה – חייב. אומר רבי יוחנן: דרף נישואין שנו. נשא אשה, ואחר כך אנס את אמה – חייב. נשא אשה, ואחר כך פיתה את בתה – חייב.

אמר רבי לעזר: סומכוס ורבי יוחנן בן נורי אמרו דבר אחד! דתנינן תמן: שחטה ואת בת בתה, ואחר כך שחט את בתה – סופג את הארבעים. סומכוס אומר משום רבי מאיר: סופג את שמונים.

תמן תנינן: רבי יוחנן בן נורי אומר: הבא על המזונה – חייב עליה משום המזונה, ואם המזונה, ואם המיו. אמרו לו: שלשתן – שם אחד הן. רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן: מודה סומכוס לרבי יוחנן לבראשונה. אשפח תני: עוד היא במחלוקת.

מה טעמא דרבי יוחנן בן נורי? מה אשה ובתה ובת בתה – בשני לאוין, אף אשה ובתה [ובת בנה] ובת בתה – בשני לאוין.

[דף מ"ה ע"א]

מה טעמון דרבנן? מה בת בנה וכת בתה – בלאו אחר, אף אשה וכת בתה וכת בנה – בלאו אחר.

בתיב (ויקרא יח): ערות אשה ובתה לא תגלה. ובתיב (ויקרא כ): ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא. ככולהם בתיב שכיבה, ובה בתיב לקיחה? ללמד, שאינו חייב על השנייה עד שתהא לקיחה לו. או אינו מתחייב עליה אלא על דרך נישואין? למדנו שאין קידושין תופסין בעריות.

והבתיב (דברים כג): לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה בנה אביו! בא להודיעך שהיה מותר בה עד שלא נישאת לאביו. והבתיב (ויקרא כ): ואיש אשר יקח את אשת אחיו, מה הוא בא להודיעך? שהיה מותר עד שלא נישאת לאחיו. ותוכן על ידי ייבום. והבתיב: ואשה אל אחתה לא תקח. בא להודיעך, שהיה מותר עד שלא נשא אחותה. ותוכן לאחר מיתת אחותה.

והבתיב (שם כ): ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא. שלא תאמר קון נשא את אחותו, הכל נשא את אחותו, חסד עשיתי עם הראשונים שייבנה העולם מהם, אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט).

והבתיב (ויקרא כא): אלמנה וגרושה וחללה וזה את אלה לא יקח. בא להודיעך, שאם קידשה – תפסו בה קידושין.

רב הונא אומר: עד דדון בת בתו לנישואין. בת בתו מן האונסין? בתיב (שם): ערות בת בנה או בת בתך לא תגלה ערותן. מה אנו קיימין? אם לנישואין – הרי כבר אמור! אלא אם אינו עניין לנישואין, תניהו עניין לאונסין?

עד דדון בת בתו. בתו מניין? רב אומר: אם על בת בתו הוא מוזהר, על בתו – לא כל שפנו אם על בת בתו הוא ענוש ברת, לא כל שפנו על בתו! מנא ליה? אשכח תני הונקיה: (שם) ובת איש בהן כי תחל לזנות. מה תלמוד לומר: איש? אלא, להביא תבא על בתו מן האונסין – שהוא בשריפה.

רב הונא שמע כולהון מן הכא: (ויקרא כ) ערות אשה ובתה לא תגלה, ובתיב (שם): ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא. זמה זמה – לגזירה שוה,

[דף מ"ה ע"ב]

מה למפון – שלשה דורות, אף למעלן – שלשה דורות. מה למפון – בלא תעשה, אף למעלן – בלא תעשה. מה למפון – דרך נישואין, אף למעלן – דרך נישואין. מה למפון – בשריפה, אף למעלן – בשריפה. מה למפון – עשה בת זכר בבת נקיבה, אף למעלן – נעשה בת זכר בבת נקיבה.

וכרפי מאיר, דרפי מאיר אומר: גזירה שוה במקום שבא. דור שלישי למפון, מניין שהוא בלא תעשה. וכרבני דינון אמרין גזירה שוה באמור בה, דור שלישי למעלה מניין שהוא בלא תעשה.

בין ברבנני, בין ברפי מאיר, דור שלישי למעלן מניין? אמר רבי יוסי: מפיון דבתיב זמה זמה, כמי שפולחם באן.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: עוד הוא אית ליה אזהרה מן תמן (יבירא יח): אל תחלל את בתך להונתה.

רבי חגי געא קומי רבי יוסי: למה לי אגנן אמרין: בתך לא תגלה, בת בתך לא תגלה? אמר ליה: וימר קרייא ערות אשה ובת בתה לא תגלה, בת בתך לא תגלה, ואגנן אמרין: בתך לא תגלה, בת בתך לא תגלה. שני לאוין וכרת אחד – לאוין חולקין את ההפרת.

ומה טעמא? (שמות ל) על בשר אדם לא יסוף ובמתנתו לא תעשו כמהו וגו'. וכתוב (שם) איש אשר יקח כמהו וגו'. הדרא אמרה: שני לאוין וכרת אחד – חולקין את ההפרת.

[דף מ"ז ע"א]

בעון קומי רבי אבהו: הבא על אשה וילדה בת, וחזר ובא עליה, חייב עליה משום אשה ובתה, ובת בתה? אמר לון: שארה הנה זמה היא פולחם משום וימה.

מה טעמא דרבי יהודה? (דברים כג) לא יקח איש את אשת אביו, לא יגלה בנה אביו, זו אגוסתו. מה מקימין רבנין בנה? תמן אמרין, ולא ידעין אין שמועה זו, בנה זו שהיא וקוקה לאביו. ולא כד אינו חייב עליה משום אשת אביו? אמר רבי הילא: להתריות. שאם התרו בו משום אשת אב – לוקה. משום בנה – לוקה. מודה רבי יודה במכות. מודה רבי יודה בקרבן. מודה רבי יהודה שאם קידשה – תפשו בה קידושין.

רבי חגי געא קומי רבי יוסי, מהו שיהא תולד מומר כרבי יודה? אמר ליה (שם) לא יבא פצוע דכה וכרות שפכה בקהל ה'. הפסיק העניין. ויפסיק העניין לעניין אשת אב! אשת אב – בכלל כל העריות היתה, ויצאת מפללה ללמד על כל העריות לממור. ותצא אנוסה ותלמד על כל האונסים לאסור! אשת אב בכלל כל העריות היתה, ויצאת מפללה ללמד על כל העריות לממור. אית לך מימר הך, אנוסה בכלל היתה, ויצאת מפללה ללמד על כל האונסים, ותצא אשת אב ותלמד על אנוסתה? אמר ליה: אם אשת אב היא – אינו אנוסה, ואם אנוסה היא – אינו אשת אב.

[דף מ"ז ע"ב]

הלכה ב' מתני' ואלו הן הנזהרין, הרצת, ואנשי עיר הנדחת. רוצח שהכה את רעהו בין באבן בין בברזל, וכבש עליו לתוך הפנים או לתוך האוזן ואינו יכול לעלות משם ומת – חייב. דהפך לתוך הפנים או לתוך האוזן ויכול לעלות משם ומת – פטור. שיסה בו את הפלך, שיסה בו את הנחש – פטור. השיך בו את הנחש – רבי יהודה מחייב והכמים פוטריין.

גמרא כתיב (במדבר לה) ואם באבן יד אשר ימות בה הפהו וימת, מות יומת המכה רוצח הוא מות יומת הרצח. או בכלי עץ יד אשר ימות בה הפהו וימת רצח הוא מות יומת הרצח. כשהוא בא אצל הפרזל אינו אומר לא שימות בו ולא שלא ימות בו, אלא אפילו צינורת קטנה דהיא יכלה מקום גו ווישטא ומיקטליניה. והוא שיהא באבן כדי להמיתו, בעין כדי להמיתו. פיונו

כַּנְגֵד הַסוּסִים, כַּיּוֹנוֹ כַּנְגֵד הַחַיִּין, כַּיּוֹנוֹ כַּנְגֵד הַרוֹמוֹת, הַעֲמִידוֹ בְּצִינָה, הַשְּׂקָה אוֹתוֹ מִיַּם רַעִים, הַעֲבִיר אֶת הַתְּקָרָה מֵעֲלָיו וְיָרְדוּ עָלָיו גְּשָׁמִים וְהִרְגוּהוּ. פֶּתַח אָמַת הַפּוּסִים עָלָיו וְכָאוּ עָלָיו הַפּוּסִים וְשָׁטְפוּהוּ.

מַה טַּעְמָא דְרַבִּי יוֹדֵה? מַפְנֵי הָאָרֶס הַנִּתְּנוֹן בֵּין הַנְּקָבִים. מַה טַּעְמוֹן דְּרַבְנִין? לְעוֹלָם אֵין הָאָרֶס נִתְּנוֹן בֵּין הַנְּקָבִים עַד שְׁיַחְזִיר וְיִקְיֵא.

הַלֵּכָה ג' מַתְּנִין וְהַפְּסָה אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין בְּאֶבֶן בֵּין בְּאֶגְרוֹף וְאֲמַדוּהוּ לְמִיתָה, הִיָּקַל מִפּוּה שְׁהִיָּה, וְלֹאֲחַר מִכָּאֵן הַכְּבִיד וְמַת – חַיִּיב. רַבִּי נְהֻמֵּיה פּוֹטֵר, שְׂרָגְלִים לְדָבָר.

גְּמָרָא בִּינֵי מַתְּנִיתָא, רַבִּי נְהֻמֵּיה פּוֹטֵר וְחַכְמִים מְחַיִּיבִין, שְׂרָגְלִים לְדָבָר. רַבְנִין אֲמָרִין: שְׁנֵי אֲמוּדִין רַבִּים עַל אוּמָד אֶחָד. רַבִּי נְהֻמֵּיה אוֹמֵר: אוּמָד הָאֲמָצְעִי רַבָּה עַל שְׁנֵיהֶן. מַה טַּעְמָא דְרַבִּי נְהֻמֵּיה? (שְׁמוֹת כ"א) אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנָקָה הַמַּבְּחָה. וְכִי עֲלָתָה עַל דַּעְתָּךְ שְׂיֵהֵא זֶה מַחְלָף בְּשׁוֹךְ וְהִלָּךְ נִתְּרַג עַל יְדֵיו? אֵלֵא אֲפִילוּ מַת בְּאֲמִידָה הִרְאֵשׁוּנָה – פְּטוּר.

[דף מ"ז ע"א]

מַה טַּעְמוֹן דְּרַבְנִין? (ע"ב) וְלֹא יָמוּת וְנִפְּל לְמִשְׁכָּב. וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שְׂאֵם לֹא יָמוּת וְנִפְּל לְמִשְׁכָּב? אֵלֵא בְּשֵׁלֵא אֲמַדוּהוּ לְמִיתָה. אִם בְּשֵׁלֵא אֲמַדוּהוּ לְמִיתָה, בְּדֵא כְּתִיב (ע"ב) וְאִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנָקָה הַמַּבְּחָה. הֵא אִם לֹא קָם, חַיִּיב! אֵלֵא בְּשֵׁאֲמַדוּהוּ לְמִיתָה. אִי בְּשֵׁאֲמַדוּהוּ לְמִיתָה, בְּדֵא כְּתִיב רַק שְׁבַתוֹ יִתֵּן וְרַפָּא יִרְפֵּא!

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הִידוּשׁ מִקְרָא הוּא שְׂיֵתָן רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן הַנִּינְה אוֹמֵר: שֶׁל טְעוֹת הִיָּתָה. מַה מַּפְּסָה מִבְּיַחְזֵהוּ? הִיָּקַל מִפּוּה שְׁהִיָּה וְאַחַר כֵּךְ הַכְּבִיד וְמַת. מֵאֵן דְּאָמַר הִידוּשׁ מִקְרָא הוּא שְׂיֵתָן, נִתְּנוֹ – נִתְּנוּ.

לֹא נִתְּנוּ, מַהוּ שְׂיֵתָן? מֵאֵן דְּאָמַר אוּמָד שֶׁל טְעוֹת הִיָּה, לֹא נִתְּנוּ – אֵין אוֹמְרִים לוֹ שְׂיֵתָן. נִתְּנוּ מַהוּ שְׂיֵטוֹל? מַתְּנִיתָא מְסִייעָה לְדִין וּמַתְּנִיתָא מְסִייעָה לְדִין. מַתְּנִיתָא מְסִייעָה לְרַבִּי יוֹסִי בֶן הַנִּינְה, אֲמַדוּהוּ (לְחַיִּים וְמַת) לְמִיתָה וְהִיָּה, מֵאִמְתִּי נִתְּנִין לוֹ, מִשְׁעָה שְׂיָקַל. הֵדֵא אֲמָרָה אוּמָד שֶׁל טְעוֹת הִיָּתָה. מַתְּנִיתָא מְסִייעָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֲמַדוּהוּ לְמִיתָה וְהִיָּה, מֵאִמְתִּי מוֹנִין לוֹ? מִשְׂכִּבִיד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לִית פָּאֵן מִשְׂכִּבִיד אֵלֵא מִשְׁעָה הִרְאֵשׁוּנָה. הֵדֵא אֲמָרָה הִידוּשׁ מִקְרָא הוּא שְׂיֵתָן. וְאִין תִּימַר אוּמָד שֶׁל טְעוֹת הִיָּתָה נִתְּנוּ עַד שְׁעָה שְׂיֵמוֹת.

הַכְּהוּ עַל יְדוֹ וְצָבְתָה, אָמַר אֲסִיָּא אֵין מְקַטְעָא יְדִיה חַיִּי הוּא מַהוּ שְׂיֵתָן דְּמִי הִיָּד? נִישְׁמַעִינָה מִן הֵדֵא (שְׁמוֹת כ"א) כִּי יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְכִי יָרִיבִן אֲנָשִׁים. הִיא מְרִיבָה הִיא מוֹצֵאת! מַה תְּלִמּוֹד לֹאֲמַר כִּי יִנְצוּ כִי יָרִיבוּ, כִּי יָרִיבוּ כִי יִנְצוּ? אֵלֵא לִיתֵן הַמַּתְּפוּיִן עַל שְׂאִינוּ מַתְּפוּיִן, וְאֵת שְׂאִינוּ מַתְּפוּיִן עַל הַמַּתְּפוּיִן. נִיחָא אֵת הַמַּתְּפוּיִן עַל שְׂאִינוּ מַתְּפוּיִן וְאֵת שְׂאִינוּ מַתְּפוּיִן עַל הַמַּתְּפוּיִן. אִם שְׂאִינוּ מַתְּפוּיִן הוּא מַתְּחַיִּיב, לֹא כָּל שְׂבָן עַל הַמַּתְּפוּיִן!

[דף מ"ז ע"ב]

אלא ביני, הפכו על ידו וצבת, אמר אסייא אין מקטעה ידיה חיי הוא, מהו שיתן דמי תיד? כמה דאת מר תמן חידוש מקרא הוא שיתן דמי תיד, וכה חידוש מקרא הוא שיתן דמי תיד.

רבי יצחק שאל, אמדוהו לחיים ומת, ודרך תחיים למות! מפיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא תייב ליתן לו שבת ורפוי. רבי יצחק שאל, אמדוהו למיתה ותיה, ואין דרך המיתים להחיות, מפיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא – תייב ליתן לו שבת ורפוי.

הלכה ד' מתני' נתפיון להרוג את הבהמה והרג את האדם. לעכו"ם והרג את ישראל. לנפלים והרג את בן קייא – פטור. נתפיון להכותו במתניו ולא היה בו כדי להמית במתניו, והלכה לו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת – פטור. נתפיון להכותו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו, והלכה לה על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו, ומת – פטור. נתפיון להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול, והלכה לה על הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן ומת – פטור. נתפיון להכות את הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן, והלכה לה על הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול, ומת – פטור. אכל נתפיון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו, והלכה לה על לבו ומת – תייב. נתפיון להכות את הגדול והיה בה כדי להמית את הגדול, והלכה לה על הקטן ומת – תייב. רבי שמעון אומר: אפילו נתפיון להרוג את זה והרג את זה – פטור.

גמרא חוקיה שאל, זרק את האבן והיה בה כדי להמית, המית את זה ושיבר את בליו של זה, בזה חידש הכתוב וכוה לא חידש. חוקיה שאיל, זרק את האבן ולא היה בה כדי להמית, המית את זה ושיבר את בליו של זה בזה חידש הכתוב וכוה לא חידש.

אמר רבי שמעון: אילין דבית רבי תניין, אפילו נתפיון להרוג את זה והרג את זה – פטור. ואתייא דבי רבי פרבי נתן. דתני בשם רבי נתן: היה עומד בצד סיעה של בני אדם, אמר לאחד מהם אני מתפיון להרוג, אפילו נתפיון להרוג את זה והרג את זה – פטור.

הלכה ה' מתני' רוצח שנתערב באחרים – כולן פטורין. רבי יהודה אומר: כונסין אותן לפיפת. וכל תייבי מיתות שנתערבו זה בזה – ידונו בקלה. הנסקלין בנשרפין, רבי שמעון אומר: ידונו בקקילה, שהשריפה חמורה. וחכמים אומרים: ידונו בשריפה, שהפקילה חמורה. אמר להן רבי שמעון: אילו לא היתה שריפה חמורה, לא ניתנה לכת כהן שזינתה. אמרו לו: אילו לא היתה סקילה חמורה, לא ניתנה למגדף ולעובדי עכו"ם. הנהרגים בנזקין, רבי שמעון אומר: בסייף.

[דף מ"ח ע"א]

וחכמים אומרים בהנך.

גמרא אמר רבי יוחנן: ברוצח שנתערב בפשירין – היא מתניתא. רבי שמעון בן לקיש אמר: ברוצח שלא נגמר דינו ונתערב ברוצח שנגמר דינו – היא מתניתא. שמואל אמר: בשור בשוורים – היא מתניתא. אם בשור בשוורים היא מתניתא, כדא תנינן כונסין אותו לפיפת?

רבי שמעון אומר: המורה שריפה מסקילה. ורבנן אמרי: המורה סקילה משריפה. רבי שמעון אומר: המור חנק מהרג. ורבנן אמרי: המור הרג מהנק.

הלכה ו' מתני' מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין – יידון בהמורה. עבר עבירה שיש בה שתי מיתות – יידון בהמורה. רבי יוסי אומר: יידון בזיקה הראשונה שבאת עליו. מי שלקה ושנה – בית דין פונסין אותו לפיפה ומאכילין אותו שעורים עד שפריסו נבקעת. ההורג את הנפשות שלא בעדים – פונסין אותו לפיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ.

גמרא תמן תנינן, תני רבי יוסי אומר: ידון בזיקה הראשונה שבאת עליו. ביצד? חמותו ונעשית אשת איש – הרי זו בשריפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו – בהנקה. בא על חמותו והיי דא לה חמותו וכלתו. היך עבידא? גבר נסב איתא ולברתיה דאחיה ולברתיה דאחתיה אנתא על סבתא – חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו. חמותו וכלתו פאחת מה אמר בה רבי יוסי? הומר בקל מה אמר בה רבי יוסי? שני איסורין פאחת מה אמר בה רבי יוסי? אמרין: כמה דאישתאלת על דרבי יוסי כך אישתאלת על דרבי ישמעאל. דתני בשם רבי ישמעאל: נתאלמנה ונתגרשה, נתחללה, זינת, ואחר כך בא עליה – אינו חייב אלא אחת. זינת ונתחללה, ואחר כך בא עליה – חייב על אחת ואחת. נתאלמנה נתגרשה פאחת.

[דף מ"ח ע"ב] מה אמר בה רבי ישמעאל? הומר בקל מה אמר בה רבי ישמעאל? שני איסורין פאחת מה אמר בה רבי ישמעאל? רב אמר כמפנים עדיו היא מתניתא. רבי יוסי בן חנינה אמר שאינו יכול לקבל התרה.

הלכה ז' מתני' הגונב את הקסווא, והמקלל בקסם, והבועל ארמית – קנאין פוגעין בהן. כהן ששימש בטומאה – אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פרחי פהונה מוציאין אותו הוין לעזרה ומפציעין את מוחו בגזירין. זר ששימש במקדש, רבי עקיבא אומר: בהנק. וחכמים אומרים: בידי שמים.

גמרא קסווא, קיסטא. רב יהודה אומר: כלי משל בית המקדש היה. כמה דתימר (כמדבר ד) **ואת קשות הנסד**. המקלל בקסם, בגזן אילין נפתאי דמקללין לקניין גייגד קנווד.

הבועל ארמית, תני רבי ישמעאל, זה שהוא נושא נכרית, ומוליד בנים. מעמיד אויבים ממנה למקום. כתיב (כמדבר מה) **וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן**. מה ראה? ראה את המעשה ונזקר הלכה, הבועל ארמית – תקנאים פוגעין בהן. תני: שלא ברצון חכמים. ופינהם שלא ברצון חכמים אמר רבי יודה בר פוי: ביקשו לנדותו, אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה (שם) **והיתה לו ולזרעו אחריו ברית בהנת עולם וגו'.**

מה טעמא דרבי עקיבא? נאמר כאן מות יומת. ונאמר להלן (שם י) **כל הקרב הקרב אל משכן ה' ימות וגו'.** מה טעמו דרבנן? נאמר כאן מות יומת ונאמר להלן (שם ט) **והזר הקרב יומת.** מוטב שילמד יומת מיומת ואל ילמד יומת מיומת.

פֶּרֶק עֵשְׂרִי

הִלְכָה א' מִתְנִי' כֹּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלּוּ שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. הָאוֹמֵר
אֵין תְּהִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאִפְיוֹרוֹם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

[דף מ"ט ע"א]

אִם הַקּוֹרָא בְּסִפְרֵים תְּחִיבֻצְוִינִים. וְהַלּוֹחֵשׁ עַל הַמִּפְּקָה וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת טו) **כֹּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם
לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר:** אִם הַהוֹנָה אֶת הַשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹתָיו.

גְּמֵרָא הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: הַפּוֹרֵק עוֹל, וְהַמְפִּיר בְּרִית, וְהַמְגַלֵּה פָּנִים בַּתּוֹרָה – אֵין לָהֶן חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.
הַפּוֹרֵק עוֹל, זֶה שֶׁהוּא אוֹמֵר יֵשׁ תּוֹרָה וְאֵינוֹ סוֹפְנָתָה. הַמְפִּיר בְּרִית, זֶה שֶׁהוּא מוֹשֵׁף לוֹ עֶרְלָה. הַמְגַלֵּה
פָּנִים בַּתּוֹרָה, זֶה שֶׁהוּא אוֹמֵר לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם. וְלֹא כִּבְר תְּנִיתָה הָאוֹמֵר אֵין תּוֹרָה מִן
הַשָּׁמַיִם! תְּנִי רַבִּי חֲנִינְיָה עֲנִתוּנְיָה קוֹמִי רַבִּי מְנָא, זֶה שֶׁהוּא עוֹבֵר עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּפִרְהָסְיָא, כְּגוֹן
יְהוֹיָקִים בֶּן יֵאֲשִׁיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְחִבְרִיּוֹ.

עֲבוּרִים וְגִילּוֹי עֲרִיּוֹת. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה, חֵד אָמַר בְּפִלּוּת. וְחֵד אָמַר בְּחִמּוּרֹת. מַה גֵּן כְּיִמְיָן? אִם
בְּאוֹתוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, אֵין כֹּל דְּבַר עוֹמֵד בְּפָנָי כֹּל בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה! אֵלָּא כֵּן אֲנִן כְּיִמְיָן, בְּאוֹתוֹ שֶׁלֹּא
עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וּמֵת בְּהִיבְרַת.

רוֹבּוֹ זְכוּיֹת וּמֵיעוּמוֹ עֲבִירוֹת – נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ מֵיעוּט עֲבִירוֹת קְלוֹת שֵׁישׁ בִּידוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי לִיתֵן
לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלֵם לְעֵתִיד לְכוּא. רוֹבּוֹ עֲבִירוֹת וּמֵיעוּמוֹ זְכוּיֹת – נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר מִצּוֹת קְלוֹת שֵׁישׁ בִּידוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לִיפְרָע מִמֶּנּוּ מִשְׁלֵם לְעֵתִיד לְכוּא. רוֹבּוֹ זְכוּיֹת – יוֹרֵשׁ גֵּן עֵדֵן. רוֹבּוֹ עֲבִירוֹת – יוֹרֵשׁ
גֵּיהֶנֶם. הֵיךְ מְעוּיָן, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינְיָה: נוֹשֵׂא עוֹנוֹת אֵין כְּתִיב בָּאֵן, אֵלָּא נוֹשֵׂא עוֹן, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא חוֹטֵף שְׁטֵר אֶחָד מִן הַעֲבִירוֹת, וְהַזְכוּיֹת מְכַרְעוֹת. אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: (תְּהִלִּים סב) וְלֹךְ ה' חֲסֵד
כִּי אֶתָּה תִשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ. מַעֲשָׂה אֵין כְּתוּב בָּאֵן, אֵלָּא כְּמַעֲשָׂהוּ, וְאֵין לִית לֵיהּ, אֶתָּה יְהוִיב
לֵיהּ מִן דִּידָךְ. הִיא דְּעֵתִיּוֹת דְּרַבִּי לְעֹזֵר, רַבִּי לְעֹזֵר אָמַר (שְׁמוֹת לד) **וְרַב חֲסֵד, מִטּוֹה כְּלַפֵּי חֲסֵד.**

רַבִּי יְרֵמְיָה אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּעָה: (מַשְׁלֵי יג) **צִדְקָה תִצַּר תָּם דְּרַךְ וְרִשְׁעָה תִסְלַף
חֲטָאִים תִּרְדַּף רָעָה וְאֵת צִדִּיקִים יִשְׁלַם טוֹב** (מַשְׁלֵי ג) **אִם לִלְצִים הוּא לֵימֵן וְלַעֲנוּיִם
יִתֵן חֵן** (שְׁמוּאֵל ב) **רְגִלִּי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר וְרִשְׁעִים בַּחֲשָׁד יִדְמּוּ** (מַשְׁלֵי ג) **כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וְכַסִּילִים
מָרִים קָלוּן. וְסִיגִין מְיִיגָה? וְתִרְעִין תְּרִיעָה? וְכִינִי מְיִיגִין מְיִיגָה וְתִרְעִין תְּרִיעָה? אֵלָּא בִינֵי רַבִּי יְרֵמְיָה
בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, שׁוֹמֵר אָדָם אֶת עֲצֻמוֹ מִן הַעֲבִירָה פְּעַם רֵאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית,
מֵיבֵן וְהִילָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁמְרוֹ. מַה מְעַמָּא? (אֵיבִי ג) **הֵן כֹּל אֵלָּה יַפְעַל אֵל פְּעַמִּים שְׁלוֹשׁ
עִם גְּבַר.** אָמַר רַבִּי יְעִירָה וּבְלַחוּד דְּלֹא יִתִּיב לֵיהּ, וּמַה מְעַמָּא? וְהַחוּט הַמְּשַׁלֵּשׁ לֹא לְעוֹלָם יִנְתַּק
אֵין כְּתִיב, אֵלָּא לֹא בְּמַהֲרָה יִנְתַּקוּ! אֵין אֲמַרְהֵת עֲלֵיו הוּא מִפְּסָק.**

רַבִּי הוֹנָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין לְפָנָיו שְׂכָחָה כְּבִיכּוֹל, הֵא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה
שְׂכָחָן. מַה מְעַמָּא? (מִכַּיִּת ז) **נִשְׂא עוֹן נִשְׂא כְּתִיב. וְכֵן דּוֹד אָמַר (תְּהִלִּים פח) נִשְׂאָתָ עוֹן עַמּוֹד כְּסִית כָּל
חֲטָאִתָם סִלָּה.**

שאל רב מתיא בן הרש את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה, אמר לו שמעתה ארבעה חלוקי פפרה שניה רבי ישמעאל דרש? אמר לו שלשה הן, הויז מן התשובה. כתוב אחד אומר (ירמיה א) **שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם**. וכתוב אחד אומר (ויקרא טו) **כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'**. וכתוב אחד אומר (תהלים פט) **ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם**. וכתוב אחד אומר (ישעיה כב) **אם יכפר העון הזה לכם עד תמתו וגו'**. כיצד? העובר על מצות עשה ושב מיד – אינו זו ממקומו עד שימחול לו הקדוש ברוך הוא. ועליו הוא אומר **שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם**. העובר על מצות בלא תעשה – התשובה תולק ויום הכיפורים מכפר. ועליו הוא אומר **כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'**. העובר על הכריתות ומיתות בית דין כמזיד – התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה, והייסורין מכפרין מחצה. ועליו הוא אומר **ופקדתי בשבט פשעם וגו'**. אבל מי שנתחלל בו שם שמים, אין פה

[דף מ"ט ע"ב]

בתשובה לתלות, ולא יום הכיפורים לכפר, ולא הייסורים למרק, אלא התשובה ויום הכיפורים מכפרין שלישי, וייסורין שלישי, ומיתה ממקרת שלישי. ועליו הוא אומר **אם יכפר העון הזה לכם עד תמתו**. הא למדנו שהמיתה ממקרת.

אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה. אבל דברי חכמים, שעיר המזולתה מכפר. כיצד הוא מכפר? רבי זעירא אמר: כל שהוא כל שהוא. רבי חנינה אמר: בפה. מה מפקה מביניהן? מת מיד. על דעתיה דרבי זעירא כבר פפר. על דעתיה דרבי חנינה לא כיפר. אמר רבי זעירא, מתניתא מסייעה לרבי חנינה, חומר בשעיר מה שאין בן ביום הכיפורים, וכיום הכיפורים מה שאין בן בשעיר. שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר, ושעיר אינו מכפר בלא יום הכיפורים. חומר בשעיר, שהשעיר מכפר מיד, ויום הכיפורים משתחשו. אמר רבי הונא, איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר, תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו. אמר רבי יוסה בן יוסה, ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד וכפר מיד!

כתיב (במדבר טו) **כי דבר ה' בזה**. אין לי אלא בזמן שביזה דברי תורה, מנין אפילו כפר במקרא אחד, בתרגום אחד, בקל וחומר אחד? תלמוד לומר **ואת מצותו הפר**. במקרא אחד (בראשית לו) **ואחות לוטן תמנע**. בתרגום אחד (שם לא) **ויקרא לו לבן יגר שהדותא**. בקל וחומר אחד (שם ד) **כי שבעתים יקם קוץ וגו'**. דבר אחר **כי דבר ה' בזה**, זה שהוא מזכיר דברי תורה במקום טינוף. כהדא רבי אילא ותברייא הוון יתיבין קומי פונדקיה ברמשא, אמרין מהו מימר מילא דאורייתא? אמרין מפיון דאילו הוה איממא הוונן חמיי מה קומינון, פרם גדון – אסור.

בר קפרא אמר: אהו וכל מלכי ישראל הרשעים – אין להן חלק לעולם הבא. מה טעמא? (ירושלמי ט) **כל מלכיהם נפלו אין קרא בהם אלי**. מתיבין ליה, הרי הוא נמנה בפטייה של מלכים (ישעיה א) **בימי עזיהו יותם אחו יחזקיהו מלכי יהודה**: אמר לון: מפני שהיה בו בושפת פנים. מה בושפת היה בו? רבי אהא בשם רבי לעזר, רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי: את מוצא בשעיה שהיה הנביא בא

לְקַטְרַגוּ, הִיָּה בּוֹרַח לְמָקוֹם טוֹמְאָה וְכוּבֵשׁ אֶת פְּנֵי בְּמָקוֹם טוֹמְאָה, לֹא־זָכַר שְׂאֵין שְׂכִינָה שׁוֹרָה בְּמָקוֹם טוֹמְאָה. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעי' ט) **וַיֹּאמֶר ה' אֵל יִשְׂרָאֵל יֵשְׁעֵיהוּ צֵא נָא לְקִרְאֵת אֶחָז וּשְׂאָר יִשׁוּב בְּנֶדָךְ אֵל קִצֵּה תַעֲלֵת הַבְּרִכָּה הַעֲלִינָה אֵל מְסִילַת שְׂדֵה כּוּבֵס**. אֵל תְּהִי קוֹרָא כּוּבֵס אֵלָּא כּוּבֵשׁ, שְׁתִּיהָ כּוּבֵשׁ פְּנֵי וּבּוֹרַח מִמֶּנּוּ. הֵא פִּיצַד? בְּשַׁעָה שְׁתִּיהָ הִנְבִּיא בָּא לְקַטְרַגוּ הִיָּה בּוֹרַח לְמָקוֹם טוֹמְאָה וְכוּבֵשׁ אֶת פְּנֵי בְּמָקוֹם טוֹמְאָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מִפְּנֵי שְׁנַתִּימַר בְּבִנּוּ הַבְּכוֹר. מַה טַּעְמָא? (דבריו הוי"מ ב כה) **וַיִּהְרַג זְכָרֵי גְבוֹר אֶפְרַיִם וְגו'.** רַב הוֹשַׁעִיהָ רַבָּה אָמַר: מִפְּנֵי שְׁתִּיהָ אֶבְיָו צְדִיק. וּמִנְשֵׂא לֹא הִיָּה אֶבְיָו צְדִיק? מִנְשֵׂא, אֶבְיָו צְדִיק, וּבְנֵי רִשְׁעֵי. יְהוֹקִיָּהוּ, אֶבְיָו רִשְׁעֵי וּבְנֵי רִשְׁעֵי. הוּא שְׁהוֹקִיָּהוּ אָמַר (ישעי' לח) **הִנֵּה לְשָׁלוֹם מֵר לִי מֵר.** מֵר לִי מִלְּפָנֵי מֵאָחָז, מֵר לִי מֵאֲחֵרֵי מִזְמַנָּה. אֶחָז, אֶבְיָו צְדִיק וּבְנֵי צְדִיק. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי יא) **יָד לַיָּד לֹא יִנְקָה רַע וְרַע צְדִיקִים נִמְלֵט.** וְרַע צְדִיק נִמְלֵט אֵין כְּתִיב כֹּאן, אֵלָּא וְרַע צְדִיקִים נִמְלֵט, וְרַע שְׁהוּא מוּטָל בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים – נִמְלֵט.

דְּבַר אַחֵר: **יָד לַיָּד לֹא יִנְקָה רַע,** אָמַר רַבִּי פִּינְחָס: זֶה שְׁהוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמְכַבֵּשׁ לִיטוֹל שְׂכָרָה מִיָּד. אָמַר רַבִּי סִימֹן: כֹּאִינֵשׁ דְּאָמַר הָא שְׁלָא וְהָא סְלָעָא וְהָא סָאֲתָא, קוּם פּוֹל. וְתַדַּע לָךְ שְׁהוּא כֵּן, שְׁתִּירֵי אֲבוֹת הַעוֹלָם אֵילוּ בְּקִשׁוּ לִיטוֹל שְׂכָר מִצְּדוֹת שְׁעִישׁוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאִיכֵן הִיָּתָה הַזְכוּת קְיִימָת לְכַנְיָהֶם אַחֲרֵיהֶם!

[דף נ' ע"א]

הוּא שְׁמַשֵּׁה אָמַר לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא כז) **וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'.** עַד אֵיכֵן הִיָּתָה זְכוּת אֲבוֹת קְיִימָת? רַבִּי תַנְחוּמַי אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי חֵייה, רַבָּה בַר נַחְמָן אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה, רַבִּי חֵלְפֵי בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַר זְבִדָּא, עַד יוֹאָחָז (מלכים ב' יג) **וַיִּחַן ה' אֶתֶם וַיַּחֲמֵם וְגו' עַד עָתָה,** עַד אוֹתוֹ הַשַּׁעָה זְכוּת אֲבוֹת קְיִימָת. שְׁמוּאֵל אָמַר: עַד הוֹשַׁע (הושע ב) **וַעֲתָה אֲגַלְּהָ אֶת נִבְלָתָהּ לְעֵינֵי מֵאֲהַבֶּיהָ וְאִישׁ לֹא יַעֲלִנָּה מִיָּדִי, וְאֵין אִישׁ אֵלָּא אֲבָרְהָם, כְּמָה דְתִימַר (בראשית ט) וַעֲתָה הִשָּׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. וְאֵין אִישׁ אֵלָּא יִצְחָק, כְּמָה דְתִימַר (שם כד) מִי הָאִישׁ הַלְזָה הַחֵלֶף בְּשָׂדֵה לְקִרְאֵתָנּוּ. וְאֵין אִישׁ אֵלָּא יַעֲקֹב, כְּמָה דְתִימַר (שם כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם.**

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ אָמַר: עַד אֲלִיהוּ, (מלכים א' יח) **וַיְהִי בְּעֵלוֹת הַמִּנְחָה, וַיִּגַּשׁ אֲלֵיהוּ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר, ה' אֱלֹהֵי אֲבָרְהָם יִצְחָק וּיִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם יוֹדַע כִּי אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וְאֵין עַבְדְּךָ וְגו'.** רַבִּי יוֹדֵן אָמַר: עַד הַזְקִיָּהוּ, (ישעי' לו) **לְמַרְבֵּה הַמְּשֻׁרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קִין.** אָמַר רַבִּי אֶחָז: זְכוּת אֲבוֹת לְעוֹלָם קְיִימָת (דברים ה) **כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' עַד וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ.** מִלְּפָד שְׁחַבְרִית כְּרוּתָה לְשִׁכְטִים.

רַבִּי יוֹדֵן בַר חֲנַן בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה: אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. בְּנֵי, אִם רְאִיתֶם זְכוּת אֲבוֹת שְׁמַטָּה, וְזְכוּת אֲמָהוֹת שְׁנַתְמוּטָּמָה, לְכוּ וְהִידְבְּקוּ בְּחֶסֶד. מַה טַּעְמָא? (ישעי' נד) **כִּי הֵהָרִים יְמוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תְּמוּטִינָה.** כִּי הֵהָרִים יְמוּשׁוּ, זֶה זְכוּת אֲבוֹת. וְהַגְּבְעוֹת תְּמוּטִינָה, זֶה זְכוּת אֲמָהוֹת. מִיכֵן וְאֵילָף (שם) **וַחֲסִדֵי מֵאֲתָךְ לֹא יְמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תְמוּט אָמַר מִרְחַמֶּךָ ה'.**

מסכת דמאי פֿרק חמישי

א. הלוקח פרות ממי שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן - שואלו בשבת ואוכל על פיו. שאלו בשבת ואוכל ביום טוב. שאלו בשבת - למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר. שואלו בשבת - לשבת הבאה לא יאכל עד שיעשר:

ב. היה מוכר פרות בערב שבת עם חשכה, אמר: 'מתקנין הן', הלוקח ממנו למוצאי שבת - לא יאכל עד שיעשר:

ג. תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה, רבי שמעון שזורי אומר: אף בחול שואלו ואוכלו על פיו. יתר על כן אמר רבי שמעון שזורי: הפריש תרומה ומעשרות, ונגנבו הפרות - הולך ושואלו, ובא ואוכל על מה שהפריש, שכשם שאימת שבת על עם הארץ, כך אימת דמוע על עם הארץ:

ד. עם הארץ שאמר: 'זה טבל וזה תרומה'; 'זה ודאי וזה דמאי', אף על פי שאמרו: 'החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו' - לא נחשדו ישראל על כך:

ה. נכרי שהיה צונח ואומר: 'באו וקחו לכם - פרות עֵזק' הן'; 'פרות עֵרלה הן'; 'פרות רבעי הן' - אין נאמן, מפני שהוא כמשבח מקחו. אבל אם אמר לו: 'מאיש פלוני כותי לקחתים'; 'מאיש פלוני נכרי לקחתים'; 'משלי הבאתים' - נאמן להחמיר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין נאמן, שדברי הנכרי לא מעלין ולא מורידין:

ו. האומר למי שאין נאמן על המעשרות: 'קח לי ממי שהוא מעשר וממי שהוא נאמן' - אין נאמן. מאיש פלוני - הרי זה נאמן. רבי יוסי אומר: אין נאמן, שמא מצא אחר קרוב הימנו. מודה רבי יוסי, באומר: 'צא אכול את הכפר ואני נותן דמיה'; 'צא שתה רביעית יין ואני נותן את דמיה' - שהוא נאמן.

ז. הנכנס לעיר, והיתה תרומה בתוך ידו, ואין מכיר שם אדם. וכן מי שעמד על הגרן, והיתה תרומה בתוך ידו, ואין מכיר שם אדם - הרי זה נשאל לחברים ולעמי הארץ; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אליעזר אומר: אין נשאלים על התרומה אלא לחברים בלבד:

ח. היה עומד בתוך סיעה של בני אדם, ואמר: 'מי כאן נאמן? מי כאן מעשר?' אמר לו אחד: 'אני!' - אינו נאמן. אמר לו שהוא נאמן: 'איש פלוני נאמן' - הרי זה נאמן. אמר לו: 'איש פלוני נאמן?' ואמר לו: 'נאמן', בפניו - אינו נאמן. שלא בפניו - נאמן. 'מעשר הוא' - הרי זה נאמן. אמר לו שהוא מעשר: בפניו - נאמן, שלא בפניו - אין נאמן. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכיר שם אדם, אבל אם היה מכיר שם אדם - לא יטול אלא מן הממחה. במה דברים אמורים? בזמן שלא שהה שם שלשים יום, אבל שהה שם שלשים יום - לא יטול אלא מן הממחה. במה דברים אמורים? בתרומות ומעשרות, אבל בשביעית ובטהרות - אין נאמן:

1 פרות משפטים, והמדבר בשנת שביעית.

יב. הלוקח מן הפלטר - מעשר מכל דפוס ודפוס. ואם היה מביאן וצוברן לפניו - נוטל מעשר מכל קשות וקשות, ומכל אגודה ואגודה, ומכל תמרה ותמרה. הלוקח מן חנני, וחזר ולקח ממנו שניה, אף על פי שמכיר את החבית שהיא היא - לא יעשר מזה על זה. ואם היה מביאן ואוגדן לפניו - מעשר מכל קשות וקשות, ומכל אגודה ואגודה, ומכל תמרה ותמרה:

יג. הלוקח מן הסיטון ונמלך להחזיר - לא יחזיר. במה דברים אמורים? בשל דמאי, אבל בשל ודאי - הרי זה אסור. לקח הימנו באסר גר, באסר גלוסקין, באסר רמונין, ונמלך להחזיר - לא יחזיר עד שהוא מתקנן. בשל דמאי, ואין צריך לומר בשל ודאי:

יד. הטבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו - נוטל מן החלין כדי תרומת מעשר. וכן מעשר טבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. ואם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון, ואם לאו - נוטל את החלין כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל:

טו. ירק של חלין שבשלו בשמן שאינו מתקן - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו, דבר הנבלל - בולל ונוטל. דבר שאינו נבלל - נוטל מן הקלח ומן החתיכות ומן הביצה:

טז. אומר אדם לחברו ולפועליו: 'צאו ואכלו בדינר זה, ושתו בדינר זה', ואינו חושש לא משום מעשרות ולא משום

ט. הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחד - נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה. וכמה הם? אחד מעשרים. האומר: אחד ממאה ממה שיש כאן, הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו. ועוד אחד מארבעים ושמונה ממה שיש כאן, הרי זה בצד זה חלין, והשאר תרומה על הכל. מאה חלין שיש כאן, הרי זה בצד זה מעשר, ושאר מעשר סמוך לו, זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו, והשאר חלה. מעשר שני בצפוננו או בדרומו ומחלל על המעות. הלוקח מן הפלטר - מעשר מכל טפוס וטפוס. רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. במה דברים אמורים? בזמן שכלן מפרישין - נוטל חלה מכלן, אבל מקצתן מפרישין ומקצתן אין מפרישין - נוטל חלה מכל אחד ואחד:

י. פועלין שהיו יושבין ואוכלין והותירו פרוסות, וכן אורחין שהיו מסבין ואוכלין והותירו פרוסות, ונתנום לשמש, או שהיו אחרים מלקטין תחתיהן - מעשר מכל אחד ואחד. שחק את הפת ועשאה פוררין, או גרוגרות ועשאה דבלה - מעשר מאחד על הכל. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בשנת שבע, אבל בשאר שנים - מעשר מכל אחד ואחד:

יא. הלוקח מן העני, וכן עני שנתנו לו פרוסות פת וגרוגרות - מעשר מכל אחד ואחד. בתמרים ובצמקים - מעשר מאחד על הכל. במקומות אחרים - מעשר מכל אחד ואחד. בגרוגרות, בשנת שבע - מעשר מאחד על הכל, בשאר שנים - מעשר מכל אחד ואחד:

שְׂבִיעִית וְלֹא מִשׁוּם יַיִן נִסְף. אָבֵל אִם אָמַר: 'צֹאוּ וְאָכְלוּ אֶת הַכֶּכֶר וְאָנִי נוֹתֵן דְּמִיָּה'; 'צֹאוּ וּשְׁתוּ רַבִּיעִית וְאָנִי נוֹתֵן דְּמִיָּה' - הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם שְׂבִיעִית וּמִשׁוּם מַעֲשָׂרוֹת וּמִשׁוּם יַיִן נִסְף:

יז. הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצַבֵּעַ נִכְרִי - אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ שָׁמָּה צָבָעוּ בַחֲמִץ שֶׁל יַיִן נִסְף. אִם בָּא לְבֵית הַחֲשֻׁבוֹן - אֲסוּר:

יח. לֹא יִתֵּן אָדָם תְּרוּמַת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמֵר בֵּיתוֹ, וְלֹא בְכוּרֵי צֹאנּוֹ לְרוּעֵה צֹאנּוֹ, אִם נִתַּן לָהֶם שְׂכָרָן. רָצָה, נוֹתֵן לָהֶם לְשֵׁם טוֹבָה. לֹא יִתֵּן יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לְטַבַּח כֹּהֵן לְשַׁחוּט, וְלֹא בְכוֹר לְרוּעֵה כֹּהֵן לְרַעוֹת לוֹ, אֲלֹא אִם כֵּן נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן:

יט. רִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל שִׂיאֵמֵר לְכֹהֵן: הֵילֶךְ סָלַע זֶה וְתֵן תְּרוּמָה לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן, תֵּן בְּכוֹר לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אָנִי אֹמֵר², כָּל מִתְּנוֹת כֹּהֲנֵי רִשְׁאֵי שִׂיאֵמֵר לוֹ: 'הֵילֶךְ סָלַע זֶה וְתֵנָם לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן':

כ. יִשְׂרָאֵל שְׁמַכֵּר אֶת זֵיתוֹ בְּשֵׁשִׁים לֹוג טָבָלִים, וְאָמַר לוֹ כֹהֵן: 'תֵּנָם לִי בְשֵׁשִׁים לֹוג מִתְּקַנֵּי וּמַעֲשָׂרוֹת שְׁלִי' - מַעֲשָׂרוֹת שְׁלוֹ, וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשׁוּם שְׂבִיעִית, וְלֹא מִשׁוּם רַבִּית, וְלֹא מִשׁוּם מַחֲלָל אֶת הַקֹּדֶשִׁים:

כא. מִפְּרִישֵׁי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִמְּקוֹם הַיֶּקֶר לְמְקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמְּקוֹם הַזּוֹל לְמְקוֹם הַיֶּקֶר. בִּיצַד? הֵיוּ לוֹ תְּשֻׁעָה כּוֹרֵי

בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגָלִיל, אוֹ תְּשֻׁעָה כּוֹרֵי בְּגָלִיל וְאֶחָד בִּיהוּדָה - אֹמֵר: 'כּוֹר שְׂבִיהוּדָה עֲשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל תְּשֻׁעָה כּוֹרֵי שְׂבִיגָלִיל, אוֹ 'כּוֹר שְׂבִיגָלִיל עֲשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל תְּשֻׁעָה כּוֹרֵי שְׂבִיהוּדָה'. יֵתֵר עַל כֵּן אָמְרוּ: יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי חֻבְרִים, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגָלִיל. וְלוֹ שְׁנֵי כּוֹרֵי, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגָלִיל. אֹמֵר לְזֶה שְׂבִיהוּדָה: 'בֹּא וְטוֹל לָךְ כּוֹר שְׂבִיגָלִיל'. וְלְזֶה שְׂבִיגָלִיל: 'בֹּא וְטוֹל לָךְ כּוֹר שְׂבִיהוּדָה', וְחֹזֵר וְנוֹטֵל מֵהֶם כְּשַׁעַר הַזּוֹל:

כב. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּמִקּוֹם הַיֶּקֶר כְּשַׁעַר הַזּוֹל, אֵין פּוֹדִין מִכֵּן לְוֵי בְּמִקּוֹם הַיֶּקֶר כְּשַׁעַר הַזּוֹל:

כג. כֹּהֲנִים וְלוֹוִים שֶׁהֵיוּ מְסִיעִין בֵּין הַגְּבֻנוֹת - אֵין נוֹתְנִין לָהֶם תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת בְּשְׂכָרָן. וְאִם נִתְּנָן - הָרִי זֶה חֲלָלוּ. שְׁנֵי אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יח, לב): 'וְיָאֵת קֹדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלָלוּ' - וְכִבֵּר הֵן חֲלִין]. וְאָמַר (מִלְּאֲכִי ב, ח): "שְׁחַתְּתֶם בְּרִית הַלְלוֹי אֲמַר ה' צְבָאוֹת". יֵתֵר עַל כֵּן אָמְרוּ: תְּרוּמַתָּן - אֵין תְּרוּמָה, וּמַעֲשָׂרוֹתֵיהֶן - אֵינָן מַעֲשָׂרוֹת. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׂבָקְשׁוּ חֻבְמִים לְקוֹנְסֵן לְהִיּוֹת פִּירוּתֵיהֶן צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשְׁלֵהֶן. וְעַלֵּיהֶן הַכְּתוּב אֹמֵר (מִיכָה ג, יא): "רְאֵשִׁיָּהּ בְּשַׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכִהְנִיָּהּ" וְגו', לְפִיכֹף הִבִּיא עַלֵּיהֶן הַמְּקוֹם שְׁלֵשׁ פְּרָעֲנִיּוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֵשׁ עֲבָרוֹת שְׂבִיגָדָם,

² בְּנוֹסְחַת הַתְּפָרִים מוּבָאת פֶּסֶקָה זוֹ בְּאֵן: אָף בְּמִתְּנוֹת מִקְדָּשׁ בְּכֹהֲנִים כֵּן. בִּיצַד? הָרִי עַלֵּי מְאֵתִים וְזוֹ.

שנאמר (שם ג, יב): "לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו'":

כד. מעשרין משל ישראל על של כותי, ומשל כותי על של ישראל, ומשל ישראל על של נכרי, ומשל נכרי על של ישראל, ומן הכל על הכל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון אומרים: מעשרין משל ישראל על של ישראל, ומשל כותים על של כותים, ומשל נכרים על של נכרים. אבל לא משל ישראל על של כותים, ולא משל כותים על של ישראל, ולא משל נכרים על של ישראל, ולא משל ישראל על של נכרים. אומר רבי שמעון שזורי: מעשה שנתערבו לי פרות טבלין, באתי ושאלתי את רבי טרפון, אמר לי: צא וקח פרות מן השוק ועשר עליהן. רבי אליעזר אוסר אף משל כותים, כשם שעשו פרות ישראל דמאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה - כף עשו פרות כותים ודאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה:

כה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במקום שעשו פרות כותים ודאי כגון ירק שבכפר עותני - מעשר מהן על הטבלין, אבל לא מן הטבלין עליהן. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל המוציא פרות בתוך ביתו, או ששלח לו חברו פרות - נוהג בהן דמאי:

כו. רבי שמעון אומר: שלש גזרות בדמאי. מעשה שנתכנסו רבותינו לעזרות של כותים שעל יד הירדן, והביאו לפניהם ירק. קפץ רבי עקיבה ועשרו ודאי. אמר לו רבן גמליאל: עקיבה! היאך מלאך לך לעבד על דברי חכך? או מי נתן לך רשות

לעשר? אמר לו: וכי הלכה קבעתי בישראל? ירק שלי עשרתי! אמר לו: 'תדע לך שקבעת הלכה בישראל שעשרת ירק שלך'. כשהלך רבן גמליאל לביניהן עשה תבואות וקטניות - דמאי, ושאר כל פירותיהן - ודאי. כשחזר רבן גמליאל לביניהן, וראה שנתקלקלו, עשה כל פירותיהן - ודאי:

כז. עציץ שאינו נקוב - חזב במעשרות, אין תרומתן מדמעת, ואין חזבין עליהן חמש:

מסכת דמאי פרק שישי

א. המקבל שדה מן הכותי - תורם ונותן לו. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה אם ירצה הכותי הזה שלא לתרם פרותיו - אינו רשאי, אלא חולק ונותן לו:

ב. השוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. לפיכך, אם חזר הנכרי ונתגזיר, או שמכר לישראל - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. שכר ממנו שדה - מעשר ונותן לו. מה בין שוכר לחוכר? השוכר - במעות, והחוכר - בפרות:

ג. החוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. לפיכך: אם חזר הנכרי ונתגזיר, או שמכרה לישראל אחר - נוהג בה דמאי:

ד. הַשׁוֹקֵל לְאוֹצֵר³ הַשׁוֹקֵל לְקִטְרוֹן⁴ -
מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ:

ה. לֹא יֹאמֶר יִשְׂרָאֵל לְכוֹתִי וּלְנִכְרִי וּלְמִי שְׂאִינוּ נֹאמְן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת: 'הִילָךְ מֵאֲתִים זֶה וְשָׂקוֹל תַּחְתִּי מִן הָאוֹצֵר'. אֲלָא אוֹמֵר לוֹ: 'פּוֹטְרָנִי מִן הָאוֹצֵר'. וְכֵן לֹא יֹאמֶר אָדָם לְחֻבְרוֹ: 'הִילָךְ מֵאֲתִים זֶה וְעוֹל⁵ תַּחְתִּי לְאֲמָנוֹת'. אֲלָא אוֹמֵר לוֹ: 'פּוֹטְרָנִי מִן הָאוֹמְנוֹת':

ו. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל - תּוֹרֵם וְנוֹתֵן לוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם נָתַן לוֹ מֵאוֹתָהּ הַשְּׂדֵה וּמֵאוֹתוֹ הַמֵּין - תּוֹרֵם וְנוֹתֵן לוֹ. מִשְׁדֵּה אַחֶרֶת וּמִמֵּין אַחֶר - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִם מֵאוֹתָהּ שְׂדֵה נָתַן לוֹ, בֵּין מֵאוֹתוֹ הַמֵּין בֵּין מִמֵּין אַחֶר - תּוֹרֵם וְנוֹתֵן לוֹ. אִם מִשְׁדֵּה אַחֶרֶת נָתַן לוֹ, בֵּין מֵאוֹתוֹ הַמֵּין בֵּין מִמֵּין אַחֶר - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ. קִבֵּל הֵימָנוּ זָרַע לְתֵן לוֹ פְּרוֹת בַּגֶּרֶן - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ. מְקוֹם שְׁחולֵקִין עַל הַגֶּרֶן - חוֹלֵק לוֹ בְּפָנָיו. קִבֵּל הֵימָנוּ מַעוֹת לְתֵן לוֹ פְּרוֹת - לְעוֹלָם מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ:

ז. יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבֵּל שְׂדֵה מִחֻבְרוֹ לְקִצֹר שְׁבִלִין, פָּרְמוֹ לְבָצֵר בְּעֵנְבִים, זִיתֵיו לְמִסוֹק בְּזִיתִים - נוֹתֵן לוֹ כְּמוֹת שֶׁהֵן. שְׂדֵהוּ לְקִצֹר בַּחֲטִין, פָּרְמוֹ לְבָצֵר בֵּינָן, זִיתֵיו לְמִסוֹק בְּשֶׁמֶן - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ:

ח. הַעֵיד רַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשֻׁלָּם מִשׁוּם רַבִּי נִתָּן אַחֲרָיו, שֶׁאֵמֵר מִשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן

חֲסֵמָא: הַמְקַבֵּל שְׂדֵה אַבּוֹתָיו מִן הַנִּכְרִי לְמוֹסְקוֹ לְזִיתִים - נוֹתֵן לוֹ כְּמוֹת שֶׁהֵן:

ט. חִבֵּר וְעַם הָאֲרֶץ שִׁירְשׁוּ אֶת אַבִּיהֶן עִם הָאֲרֶץ - רִשְׁאֵי שִׁיאֵמֵר לוֹ: 'טוֹל אֶתְּהָ חֲטִים שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי, וְאֲנִי חֲטִים שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי'; 'אֶתְּהָ יֵין שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי, וְאֲנִי חֲטִים שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי'. אֲכַל לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'טוֹל אֶתְּהָ חֲטִין וְאֲנִי שְׂעוּרִים'; 'טוֹל אֶתְּהָ הֶלֶח וְאֲנִי הֵיבֶשׂ', אֲלָא חוֹלֵקִין בְּשׂוּהָ. חוֹלֵק לוֹ בְּפָנָיו חִבֵּר. חִבֵּר - אוֹכֵל אֶת הֵיבֶשׂ, וְשׁוֹרֵף אֶת הֶלֶח, מִפְּנֵי שְׂאֲמָרוֹ: כָּל טְהוֹרוֹתָיו שֶׁל עִם הָאֲרֶץ נִשְׂרָפוֹת:

י. יִרְשׁוּ אֶת אַבִּיהֶן חִבֵּר - רִשְׁאֵי שִׁיאֵמֵר: 'טוֹל אֶתְּהָ חֲטִין שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי וְאֲנִי חֲטִין שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי'; 'אֶתְּהָ יֵין שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי, וְאֲנִי יֵין שְׂבֻמָּקוֹם פְּלוּנִי', אֶף עַל פִּי שְׂאֲמָרוֹ: חִבֵּר שְׂמַת וְהִנִּיחַ בְּנִים חֻבְרִים וְעַמֵּי הָאֲרֶץ - לֹא יוֹרִישׁ טְהוֹרוֹתָיו לְעַמֵּי הָאֲרֶץ, אֲלָא לְחֻבְרִים בְּלִבָּד. הִנִּיחַ מְעַשֵּׂר שְׁנֵי - אֵין רִשְׁאֵי שִׁיאֵמֵר לוֹ: 'טוֹל אֶתְּהָ חֲטִים, וְאֲנִי אֶטֶל שְׂעוּרִים'; 'אֶתְּהָ יֵין, וְאֲנִי שֶׁמֶן', אֲלָא אוֹמֵר לוֹ: 'טוֹל אֶתְּהָ מַעוֹת שֶׁל חֲטִים, וְאֲנִי מַעוֹת שֶׁל שְׂעוּרִין'; 'טוֹל אֶתְּהָ מַעוֹת שֶׁל יֵין, וְאֲנִי מַעוֹת שֶׁל שֶׁמֶן':

יא. חִבֵּר וּמִי שְׂאִינוּ נֹאמְן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת שֶׁלְקַחוּ פְּרוֹת, שִׁירְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּשְׂמַתְפוּ - רִשְׁאֵי שִׁיאֵמֵר לוֹ: 'טוֹל אֶתְּהָ חֲטִין, וְאֲנִי שְׂעוּרִין'; 'אֶתְּהָ יֵין, וְאֲנִי שֶׁמֶן', שֶׁכָּל דְּבָר

⁴ שֵׁם שֶׁר שְׁנוֹתָנִים לוֹ מִם, וְהוּא שֶׁר הָעִיר.

⁵ וְהִכְנֵם.

³ מִי שֶׁשׁוֹקֵל לְאוֹצֵר הַמְּלֵךְ מִתְּשׁוּבָתָם תְּבוּאָה

עֲבוּר מִם לְאוֹצֵר הַמְּלֵךְ - צְרִיךְ גַּם כֵּן לְעַשֵּׂר תַּחֲלָה.

העיר בְּחֶלְקֵנוּ, וּדְרוֹמוֹ בְּחֶלְקֵכֶם. אִם
בָּאוּ לְחֻשְׁבוֹן - אָסוּר:

מסכת דמאי פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְכֹהֵן
מִכֹּהֵן, וְלוֹי מְלֹוי - חוֹלְקִין בִּיְנֵיהֶם.
יִשְׂרָאֵל וְכֹהֵן שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מְלֹוי, אוֹ
יִשְׂרָאֵל וְלוֹי שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכֹּהֵן - רִשְׁאִין
לְהַתְּנוֹת בִּיְנֵיהֶן שֶׁהִמְעָשָׂר לְאִמְצַע:

ב. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכֹּהֵן - תְּרוּמָה
לְכֹהֵן, מִעֲשָׂר רֵאשׁוֹן וּמִעֲשָׂר שְׁנִי -
חוֹלְקִין בִּיְנֵיהֶם. קֶבֶל שְׂדֵה מְלֹוי - מִעֲשָׂר
רֵאשׁוֹן לְלוֹי, תְּרוּמָה וּמִעֲשָׂר שְׁנִי -
חוֹלְקִים בִּיְנֵיהֶן. לוֹי שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכֹּהֵן -
תְּרוּמָה לְכֹהֵן, וּמִעֲשָׂר רֵאשׁוֹן וּמִעֲשָׂר שְׁנִי
- חוֹלְקִין בִּיְנֵיהֶן. כֹּהֵן שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מְלֹוי -
מִעֲשָׂר רֵאשׁוֹן לְלוֹי, תְּרוּמָה וּמִעֲשָׂר שְׁנִי -
חוֹלְקִין בִּיְנֵיהֶם. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה
מִכֹּהֵן, אָמַר לוֹ: 'עַל מְנַת שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת
שְׁלִי'; 'עַל מְנַת שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת שְׁלֶךְ'. 'עַל
מְנַת שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת שְׁלִי וְשְׁלֶךְ' - מֵתֵר. כֹּהֵן
שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר: 'עַל מְנַת
שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת שְׁלִי' - אָסוּר. 'עַל מְנַת
שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת שְׁלֶךְ' - מֵתֵר. 'עַל מְנַת
שֶׁהִמְעָשְׂרוֹת שְׁלִי וְשְׁלֶךְ', אִם קֶבֶל עָלָיו
כְּדָרֶךְ הַמִּקְבָּלִים - מֵתֵר, וְאִם לֹאוּ - אָסוּר:

ג. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל⁶, וְאָמַר:
'עַל מְנַת שֶׁיְהִיוּ הַמְעָשְׂרוֹת לְפִלוֹנִי' -
אָסוּר. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל,

שֶׁמֵּתֵר לְמוֹכְרוֹ דְמַאי - רִשְׁאִי לַעֲשׂוֹת כֵּן.
לְקַחוּ גְדִישׁ שֶׁל תְּבוּאָה, עֹבֵיט שֶׁל עֲנָבִים,
וּמִעֲטֹן שֶׁל זֵיתִים - זֶה מִעֲשָׂר אֶת שְׁלוֹ וְזֶה
מִעֲשָׂר אֶת שְׁלוֹ. אִם לְקַחוּ וְאַחַר כֵּךְ שֶׁתִּפּוּ
- צְרִיךְ לַעֲשׂוֹר עַל הַכֹּל. זֶה הֵבִיא עוֹמְרֵי
שְׁבָלִין שְׁלוֹ, וְזֶה הֵבִיא עוֹמְרֵי שְׁבָלִין
שְׁלוֹ. זֶה הֵבִיא סְלֵי זֵיתִים מִשְׁלוֹ, וְזֶה
הֵבִיא סְלֵי זֵיתִים מִשְׁלוֹ. זֶה הֵבִיא סְלֵי
עֲנָבִים מִשְׁלוֹ, וְזֶה הֵבִיא סְלֵי עֲנָבִים
מִשְׁלוֹ. אוֹ שֶׁבְּצָרוֹ אֶת כְּרַמֵּיהֶם בְּתוֹךְ גֵּת
אֶחָת. אֶחָד מִעֲשָׂר, וְאֶחָד שְׁאִינוֹ מִעֲשָׂר,
הַמְעָשָׂר - מִעֲשָׂר אֶת שְׁלוֹ וְדַאי, וְחֻצֵי
חֶלְקוֹ שֶׁל חִבְרוֹ דְמַאי:

יב. גֵּר וְנֹכְרִי שֶׁיִּרְשׁוּ אֶת אֲבֵיהֶן נֹכְרִי,
רִשְׁאִי שִׁיאֲמַר לוֹ: 'טוֹל אֶתָּה צִלְמִים, וְאֲנִי
כְּלִים'; 'אֶתָּה יִינן, וְאֲנִי פִירוֹת'. אוֹנְקֵלוֹס
הִגִּיר חֶלֶק מֵאֲחִיו, וְהִחְמִיר עַל עֲצָמוֹ,
הוֹלִיף חֶלְקוֹ לִים הַמְּלַח. יִרְשׁוּ אֶת
הַמֶּרְחֵץ - רִשְׁאִי שִׁיאֲמַר לוֹ: 'תְּהֵא שִׁבַּת
בְּחֶלְקֶךָ, וְחוֹל בְּחֶלְקִי':

יג. יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרִי שֶׁלְקַחוּ בֵּיתוֹ שֶׁל נֹכְרִי,
אִין רִשְׁאִי שִׁיאֲמַר לוֹ: 'טוֹל אֶתָּה צִלְמִים
וְאֲנִי כְּלִים'; 'אֶתָּה יִינן, וְאֲנִי פִירוֹת'. לְקַחוּ
מֶרְחֵץ, אִין רִשְׁאִי שִׁיאֲמַר לוֹ: 'תְּהֵא שִׁבַּת
בְּחֶלְקֶךָ, וְחוֹל בְּחֶלְקִי'. וְאִם הִתְּנֶה עִמּוֹ
מִתְּחִלָּה עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת כֵּן - מֵתֵר:

יד. עִיר שִׁישׁ בֵּהּ יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרִים, שׁוֹמְרֵי
יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹמְרֵי נֹכְרִים, מִתְּקַנִּין וְשִׁאִין
מִתְּקַנִּין, שׁוֹמְרִין מִתְּקַנִּין וְשׁוֹמְרִין אִין
מִתְּקַנִּין - רִשְׁאִין לוֹמַר זֶה לְזֶה: 'צָפוֹן

⁶ הַמְעָשְׂרוֹת וְאֶתָּה לְפִלוֹנִי - אָסוּר. עַל מְנַת שֶׁאֲטַל
אֲנִי וְאֶתָּה, נִתְּנָם לְכֹהֵן - מֵתֵר.

⁶ תִּקַּן בְּפָנִים כְּפִי נִסְחַת הַגֵּר"א, אֲכַל שֵׁם אִיתָא
עוֹד: שֶׁבְּכַתְּבֵי יוֹד הַגֵּיְרָסָא: כֹּהֵן וְלוֹי שֶׁחִבְר פִּירוֹת
שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר: עַל מְנַת שֶׁאֲטַל אֶת

חולקין ביניהן. נתארמלה או נתגרשה - חזרה לתחלתה:

ח. פרתו של כהן שהיתה שומא⁷ אצל ישראל, וילדה בכור, הבכור - לכהן; דברי רבי יהודה. ונחמים אומרים: הבכור - לשניהן. אמר להן רבי יהודה: אי אתם מודים בפרות שדה שהן שלו? אמרו לו: שדה - גופה שלו, ופרה - גופה לשניהן. אף פרה, אם היתה גופה שלו - בכור לכהן:

ט. הנותן שדהו בקבלה לכוהן ולנכרי, ולמי שאינו נאמן על המעשרות, אף על פי שאינו רשאי לעשות כן, אף על פי שלא בא לעונת המעשרות - צריך לעשר על ידו. הנותן שדהו בקבלה לעם הארץ, עד שלא באו לעונת המעשרות - אין צריך לעשר על ידו. משבאו לעונת המעשרות - צריך לעשר. ביצד הוא עושה? עומד על הגרן ונטל, ואינו חושש למה שאכלו, שאין אחריות לרמאין:

י. כהן שמכר שדה לישראל, ואמר: 'על מנת שהמעשרות שלו לעולם' ונת - אין לבניו במעשרות. 'על מנת שמעשרות לו ולבניו' ונת - מעשרות לבנים. 'על מנת שהמעשרות שלי כל זמן ששדה לפניך', מכרה לאחר, אף על פי שתורה ולקחה ממנו - אין לבניו במעשרות כלום:

יא. ישראל שקבל שדה מכהן, אמר לו: 'על מנת שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים' - מתר. 'לעולם' - אסור,

ואמר: 'על מנת שאטל אני ואתם לפלוני' - מתר. כהן ולוי ששכרו ושכרו מכהן ומלוי - המעשרות לשוכר ולחוכר:

ד. כהן ולוי שכר פרות שדה מישראל. במקבר לקרקע - מעשרות שלהן. בתלוש מן הקרקע, עד שלא מירחו - מעשרות שלהן, משמירחו - מעשרות שלו. מפריש תרומה ומעשר ונותן לכהן, והשאר - שלו:

ה. חכר הוא מהן פרות, עד שלא מירחו, מעשרות - הרי אלו שלו. מפריש תרומה ומעשר ונותן לכל כהן שירצה. משמירחו, מעשרות - הרי אלו שלהן. מפריש תרומה ומעשרות ונותן לכל כהן שירצה:

ו. ישראל שקבל מעות מכהן לקח ביהן פרות למחצית שכר, אמר לו: 'פחתו או הותירו הרי הן שלי, מעשרות שלך' - מתר. כהן שקבל מעות מישראל לקח ביהן פרות למחצית שכר, אמר לו: 'פחתו או הותירו הרי הן שלך, והמעשרות שלי, אם נתן לו שכרו - מתר, ואם לאו - אסור:

ז. ישראל שקבל שדה מכהן - תרומה לכהן. מכרה לישראל - חולקין ביניהם. קבל שדה מישראל - חולקין ביניהן. מכרה לכהן - חולקין. קבל שדה מבת ישראל - חולקין ביניהן. נשאת לכהן - חולקין ביניהן. קבל שדה מבת כהן - תרומה לבת כהן. נשאת לישראל -

⁷ שנתן לו את הפרה בשומא, במה היא שוה,

ומה שיהיה רוח או הפסד וחלקו.

שָׁאִין כֹּהֵן עוֹשֶׂה כֹּהֵן. וְכֵן בֶּן לְוֵי שֶׁהִיָּה
חַיֵּב מַעוֹת לְיִשְׂרָאֵל - לֹא יֵהָא גּוֹבֵה
מֵאַחֲרִים וּמִפְּרֵשׁ עָלָיו, שָׁאִין לְוֵי עוֹשֶׂה
לְוֵי:

יב. מִפְּרִישׁ יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּרִשׁוֹת לְוֵי בֵּין
בְּרִשׁוֹת עָנִי, וְעוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן בְּאַחֲרוֹנָה;
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי
וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסְרִין, אֲלֵא אִם כֵּן נוֹתֵן לוֹ
מַעוֹת בְּרִאשׁוֹנָה:

יג. כֹּהֵן שֶׁמָּכַר שְׂדֵה לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ:
'עַל מִנֵּת שֶׁהִמְעַשְׂרוֹת שְׁלִי אֲרַבַּע וְחֲמִשׁ
שָׁנִים' - אִין רִשְׁאֵי לִיטַע כְּרָם, וְלִזְרָעָה
אֲסֻטִּים⁸, וְלַעֲשׂוֹתָהּ שְׂדֵה קִנְיָם. 'לְעוֹלָם' -
רִשְׁאֵי לִיטַעָה כְּרָם, וְלִזְרָעָה אֲסֻטִּים,
וְלַעֲשׂוֹתָהּ שְׂדֵה קִנְיָם:

מסכת דמאי פרק שמיני

א. עַם הָאָרֶץ שָׁאֵמַר לְחֹבֵר: 'קַח לִי אֲגָדָת
יֶרֶק אֶחָד, גְּלוֹסְקִין אֶחָד' - רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: אִין צְרִיף לַעֲשׂוֹר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: צְרִיף לַעֲשׂוֹר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הִחְלִיף אֶת הַמַּעֲבָה -
צְרִיף לַעֲשׂוֹר:

ב. חֲמִשָּׁה שָׁאֵמְרוּ לְאַחַד: 'צֵא וְהִבֵּא לָנוּ
עֶשֶׂר גְּלוֹסְקִין, עֶשֶׂר אֲגָדוֹת שֶׁל יֶרֶק'.
הִבִּיא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנָי עֲצָמוֹ - אִין
צְרִיכִין לַעֲשׂוֹר אֲלֵא עַל חִלְקָן בַּלְבָּד. הִבִּיא
לְהֵן מֵעֲרָבִין - חֲבָרִין שֶׁבֵּהֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹר
עַל הַפֶּל. נִתְּנוּ לוֹ אַחַת יִתְּרָה - רַבִּי יְהוּדָה

אוֹמֵר: לְשָׁלִיחַ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:
לְאַמְצַע:

ג. הַמְזַמֵּן אֶת חֲבֵרוֹ שִׁיאַכֵּל אֶצְלוֹ, וְהוּא
אִין מֵאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת, אוֹמֵר מֵעֲרָב
שִׁבְתָּ: 'מָה שָׁאֲנִי עֵתִיד לְהַפְרִישׁ מִחֵר -
הָרִי הוּא מֵעֶשֶׂר, וְשָׂאֵר מֵעֶשֶׂר סְמוּף לוֹ.
זֶה שֶׁעָשִׂיתִי מֵעֶשֶׂר - עָשׂוּי תְרוּמַת מֵעֶשֶׂר
עָלָיו, מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי - בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ,
וּמְחַלֵּל עַל הַמַּעוֹת'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
הֵיאָף זֶה מֵעֶשֶׂר דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְתוֹף יָדוֹ?
מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּהוֹלֵף וְלוֹקַח מִמְּקוֹם
שֶׁלְקַח זֶה. מְזַגּוּ אֶת הַכּוֹס, אָמַר: 'מָה
שָׁאֲנִי עֵתִיד לְשִׁיר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס - הָרִי זֶה
מֵעֶשֶׂר. וְשָׂאֵר מֵעֶשֶׂר סְמוּף לוֹ. זֶה
שֶׁעָשִׂיתִי מֵעֶשֶׂר - עָשׂוּי תְרוּמַת מֵעֶשֶׂר
עָלָיו. מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי - בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ,
וּמְחַלֵּל עַל הַמַּעוֹת':

ד. פּוֹעֵל שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת,
וְהוּא אִינוֹ מֵאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת - רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: תִּנְאֵי בַיִת דִּין הוּא שֶׁתִּהְיֶה
תְרוּמַת מֵעֶשֶׂר מִשָּׁל בַּעַל הַבַּיִת, וּמֵעֶשֶׂר
שְׁנֵי מִשָּׁל פּוֹעֵל:

ה. הַלּוֹקַח יַיִן מִבֵּין הַכּוֹתֵימִים מֵעֲרָב שִׁבְתָּ,
וְשָׁכַח וְלֹא הִפְרִישׁ, אוֹמֵר: 'שְׁנֵי לוֹגִין מִה
שָׁאֲנִי עֵתִיד לְהַפְרִישׁ - הָרִי הֵן תְרוּמָה.
וְעֲשֶׂרָה הַבָּאִין אַחֲרֵיהֶן - מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן.
וְתִשְׁעָה הַבָּאִין אַחֲרֵיהֶן - מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי.
מַחֵל וְשׁוֹתָהּ מִיָּד; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסְרִין.
אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר: אִי אִתָּה מוֹדָה שְׁמָא

⁸ מִין שְׁצוּבָעִים בּוֹ וְאִין דְּרָף לְקַטֵּם אֲלֵא אַחַר
אַרְבַּע שָׁנִים.

תוספתא

השלים

יבקע הנוד ונמצא שותה טבל! אמר להם: לכשיבקע:

ו. היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה - אומר: 'שני תאנים שאני עתיד להפריש - הרי הן תרומה. ועשר הפאות אחריהן - מעשר ראשון. ותשע הפאות אחריהן - מעשר שני'. היו דמאי, אומר: 'מה שאני עתיד להפריש מתר - הרי הוא מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו. מעשר שני - בצפוננו או בדרומו, ומחלל על המותר':

ז. נוטל תרומה ותרומת מעשר ומניחה במקום המצנע, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה:

ח. הרי שהיה טוען פדי יין וכדי שמן, וראה שהן משתברות - לא יאמר: 'הרי זה תרומות ומעשרות על פרות שיש לי בתוך ביתי'. ואם אמר - לא אמר כלום. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא יגיע לארץ. לא יטוף אדם שמן, לא לתוך נר חדש, ולא לתוך המדורה, ולא לתוך דבר המאביד. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ. כיוצא בו: מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא, ושל מעשר טבל טהור, ראה אחת מהן שנספכה או שנתגלתה - אומר: 'הרי זו עשויה תרומת מעשר על תשע אלף'. בשמן - אסור מפני הפסד כהן. ואם אמר: 'הרי זו תרומת מעשר' - לא אמר כלום:

ט. ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות, ואמר: 'הריני כמה שאמר זה' - דבריו קימין. רבי יוסי אומר: בסמוך תוך כדי דבור הוא:

י. הממעעט במעשרותיו - מעשרותיו ופרותיו מקלקלין. המרבה במעשרותיו - מעשרותיו מקלקלין ופרותיו מתקנים. רבי יהודה אומר: סומך על תנאי בית דין:

יא. הקורא שם לשולי חבית - לא ישתה מפיה. לפיה - לא ישתה משוליה, מפני שהמשקין מערבין. אבל הקורא שם לשולי מגורה - אוכל מפיה. לפיה - אוכל משוליה:

יב. היו לפניו שתי כללות של טבל, בזו מאה ובזו מאה. נטלה תרומתן ואומר: 'מעשרות זו בזו', הראשונה - מעשרת. 'של זו בזו ושל זו בזו' - אין הראשונה מעשרת. נוטל שני תאנים, שני עשורין, ועשורו של עשור. 'מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה' - קורא שם. נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה. בזו מאה ובזו מאתים, אם מהגדולה הוא נוטל - אחד מעשרה. ואם מקטנה הוא נוטל - עשרים ושתיים. בזו מאה ובזו ארץ, אם מגדולה נוטל - אחד עשר. ואם מקטנה - נוטל את כלה ולא השלים, מכאן ואילך - לפי החשבון:

יג. היתה בידו כלכלה של פרות שאינה מתקנת, נוטל שני תשיע, האחד ותשיע האחד של תשיע, בין שהטבל מרבה על החלין, ובין שהחלין מרבין על הטבל, נוטל את כל החלין כדי תרומת מעשר שפטבל, בין שהמעשר טבל מרבה על החלין, בין החלין מרבין על המעשר טבל - נוטל את כל החלין, כדי תרומת מעשר שפטבל. מאה טבל ותשעים טבל - נוטל מאה ואחד חסר עשור אחד. תשעים טבל ושמונים טבל -

נוטל תשעים ואחד חסר שני עישורים. שמונים טבל ושבעים טבל - נוטל שמונים ואחד חסר שלשה עשורים. מכאן ואילף - לפי החשבון⁹.

יד. המפקיד לוג טבל, אוכל עליו תשעים ותשע. הוא אומר: 'לוג שבשולי חבית הרי הוא חלין, ושאר תרומה על הכל'. נטל לאכול נטל לשותות, אומר: 'לוג שבשולי חבית עשוי תרומת מעשר על יין שמן שבחבית ושאר מעשר סמוך לו, זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, מעשר שני בצפוננו או בדרומו מחלל על המעות'. כיצד? המפקיד עשרה לוג מעשר, אוכל עליו תשעים, אומר: 'לוג שמן שבשולי חבית - הרי הן חלין. ושאר תרומה על הכל'. נטל לאכול ונטל לשותות, אומר: 'מעשר בדרומו - עשוי תרומת מעשר על יין שבחבית'. גמרן ודאי - נותנן לכהן. ספק גמרן ספק לא גמרן - מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהן. כיצד קורא שם למעשרותיהן? אם היו של טבל, אומר: 'מעשרן בדרומן, ותרומת מעשר בדרום דרומן'. אם היו של מעשר טבל אומר: 'תרומת מעשר בדרום דרומן':

טו. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של מעשר טבל טהור - מביא שני לגין, וממלא מזה כדי תרומת מעשר על שתייהן, ומזה כדי תרומת מעשר על שתייהן. הולף אצל הקראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי תרומת מעשר על שתייהן, וחזור וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנות, והלגין, אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של חלין טהורים, שותה מזה וטובל, ושותה מזה וטובל; דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שותה משניהם כִּאֶחָד, וטובל באחרונה:

כדי תרומה ומעשר על שתייהן. והולף אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור, מזה עשוי כדי תרומת מעשר על שתייהן. וקורא שם לראשון, וחזור וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנין. הלגין אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של מעשר טבל טהור - שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל - דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אינו צריך. שותה משניהם כִּאֶחָד. וטובל בראשונה וצריך טבילה באחרונה.

טז. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של חלין טהורין - מביא שני לגין וממלא מזו כדי תרומת מעשר עליה, ומזה כדי תרומת מעשר עליה, הולף אצל הראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. והולף אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום. ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. קורא שם לראשון, וחזור וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנות, והלגין, אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של חלין טהורים, שותה מזה וטובל, ושותה מזה וטובל; דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שותה משניהם כִּאֶחָד, וטובל באחרונה:

⁹ בתנאים הקרא מובאת כאן גירסא נוספת בשם 'כתב יד': מאה טבל ותשעים טבל - נוטל ושמונים טבל - נוטל שמונים ואחד.

⁹ בהנחות הקרא מובאת כאן גירסא נוספת בשם 'כתב יד': מאה טבל ותשעים טבל - נוטל ושמונים טבל - נוטל שמונים ואחד.

מסכת פלאים פֶּרֶק ראשון

א. כל הזוגות שִׁמְנו חֲכָמִים מִן בְּמִינו - אינן פלאים זה בזה, ושאר ירקות השדה וירקות הגנה, מִן בְּמִינו - אינן פלאים זה בזה:

ב. השבת והגופנין, הכסבר והכרפס, אף על פי שדומין זה לזה - פלאים זה בזה. הקשואין, והדלועין, והאבטיחין והמלפפונות - אינן פלאים זה בזה, ותורמין ומעשרין מזה על זה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: פלאים זה בזה, ואין תורמין ומעשרין מזה על זה. הוסיף רבי עקיבה: השום והשומנית, והבצל והבצלצול, והתורמוס והפלוסלוס. אמר רבי שמעון: לא היה רבי עקיבא שונה בזוגות אלו, אלא התורמוס והפלוסלוס - אינן פלאים זה בזה:

ג. בתחום אריח, היו מרכיבין תפוח על גבי חזרד. מצאן תלמיד אחד, אמר להם: אסורין אתם. הלכו וקצצום, ובאו ושאלו ביבנה, אמרו: יפה אמר אותו תלמיד. בשוקי של צפורי היו מרכיבין קריסתמין על גבי אגסים. מצאן תלמיד אחד, אמר להן: אסורין אתם. הלכו וקצצום, ובאו ושאלו ביבנה, אמרו: מי שפגע בכם, אינו אלא מתלמידי שמאי:

ד. רבי נחמיה אומר: דלעת ארמית, ומצרית, ויונית - פלאים עם היונית, וכלאים עם הרמוצה. חמשה דברים נאמרו בדלעת יונית: אסורה לספק על גבי זרעים. עקצה טפח. אוסרת כל שהיא. ומביאה את הטמאה וחוצצת בפני הטמאה. והנודר מן הדלועין - אין אסור אלא בדלעת יונית בלבד:

ה. תרנגול טנס, ותרנגול פסאני, אף על פי שדומין זה לזה - פלאים זה בזה. רבי יהודה אומר: פרדה שתבעה זכר - אין מרביעין עליה, לא מן הסוס ולא מן החמור, אלא מן הפרה. שור ושור הפר, חמור וחמור הפר, חזיר וחזיר הפר, אף על פי שדומין זה לזה - פלאים זה בזה:

ו. חמשה דברים נאמרו בשור הפר: אסור משום "אותו ואת בנו". וחלבו אסור. וקרב לגבי מזבח. וחיב במתנות. ונקח בכסף מעשר לזבחי שלמים אבל לא לבשר תאנה. והרי הוא פבהמה לכל דבר. רבי יוסי אומר: זהו "תאו" האמור בתורה. ומתיר משום "אותו ואת בנו", וחלבו מתיר, ופסול לגבי מזבח, ופטור מן המתנות, ונקח בכסף מעשר לבשר-תאנה, אבל לא לזבחי שלמים. והרי הוא כחיה לכל דבר. וחכמים אומרים: תאו - בריה לעצמו. שור הפר - בריה לעצמו:

ז. אין נוטעין שרכיט של רמון, ולא עקצים של רמון בתוך סדן של שקמה. ואין נותנין זמורה בין שתי קורות כדי שתרבע ביניהן. ואין נותנין שני מינין בשפופרת אחת כדי שיבלעו זה מזה. ואין מרכיבין זיתים ברכב של תמרה, מפני שהוא אילן באילן. ואין מרכיבין קשות על גבי האיזמא, ולא תרד על גבי ירבוז, מפני שהוא ירק בירק:

ח. אין מרכיבין פשות על גבי האיגא, מפני שהוא ירק באילן. רבי יהודה מתיר ירק באילן. אילן בירק - רבן שמעון בן גמליאל מתיר משום רבי יהודה בן אנרא איש כפר עכו:

ט. הנותן מינה של תורמוס בצד מינה של דלעת כדי שתבקע הארץ מפניה - חיב:

תוספתא

השלים

הזורע דָּבַר המצמיח על גבי בצים, ועל גבי חילת - חֵיב. על גבי סלע, ועל גבי אמת המים - פטור:

י. הזורע, והמנבש, והחופה - עובר בלא תעשה. רבי עקיבא אומר: אף המקיים - עובר בלא תעשה. וזורעין זרע וזרעוני אילן פֹּאֶחַת. הזורע חרצנים עם החטים - הרי זה לוקה את הארבעים:

יא. כל סָאָה שיש בה רבע זרע ממין אחר - ימעט. במה דברים אמורים? בדברים הנופלים שלשה וארבע קבין בבית סָאָה. זרעוני הגנה - מצטרפין אחד מעשרים וארבעה; בנופל למינו. בין שנפל לתוך אחרים, בין שנפלו אחרים לתוכה:

יב. היתה שדה זרועה חטין, ונמלך לזרעה שעורין - לא יזרע עד שיפוף. לא יפוף - עד שתתלע. עד כמה היא מתלעת? עד שיששה שלשה ימים במקום הצנה, אבל לא במקום הגריד, ומקצת היום ככלו. אין מחיבין אותו להיות חורש דק, אלא חורש חריש גסה כתלמי הרביעה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: 'זנב הסוס' היתה נקריית. סוף עפרה של זו נוגע בעפרה של זו, אם צמחה והוריד לתוכה בהמה ולקטתו - הרי זה מתר:

יג. נטועה ונמלך לזרעה - גומם עד פחות מטפח, וזורע, ואחר כך משריש. גומם עד פחות מטפח, ובא ומצא עליו על גבי תבואה - מתר לשעבר, ואסור לעתיד לבא. עוקר איזה מהן שירצה, ומקים איזה מהן שירצה:

יד. שדה שעלו בו עשבים - אין מחיבין אותו להפוך, אלא חורש ומחפה ומכסח,

ונוטל את הגס מלפני פועלין, ואין בזה משום מקיים:

מסכת פלאים פרק שני

א. הרוצה לעשות שדהו שורות של תבואה של מינין הרבה - עושה, מפני שנראית בשדה. שלשת תלמין מפלשין מראש שדה ועד סופו - רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומר: דיין ארץ חמשים אמה. ורחב - מלא על השרוני דומה לעל של כרמים. תחלתו - כשעור הזה, אף על פי שאין סופו כשעור הזה:

ב. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים - היה מכניס חטה בתוך שדה שעורים, או שעורה בתוך שדה חטים - מתר, מפני שחטים נראות כסוף שדה חטים, ושעורה נראית כסוף שדה שעורים. רבי אלעזר בן יעקב אומר: אפלו חטה אחת נכנסת לתוך שדה שעורים, או שעורה אחת נכנסת לתוך שדה חטים - מתר, מפני שחטין נראות כסוף שדה לחטין, ושעורין נראות כסוף שדה לשעורין:

ג. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים - מתר לעשות ביניהם תלם, להיות זורע אחת חטה ואחת שעורה. היתה חטה אחת מבלעת בתוך שדה שעורין, או שעורה אחת מבלעת בתוך שדה חטין - אסור:

ד. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורין - אין מתר לעשות ביניהן תלם של מין אחד. ובפשתן - מתר, מפני שרוצה לבדוק את שדהו.

ט. החרדל, והפולין, והשיפין, אף על פי שזרען לירק - אין זורעין אותן בערוגה. פולין הגמלונין ופול המצרי, בזמן שזרען לזרע - אין זורעין אותן בערוגה. לירק - זורעין אותן בערוגה. ושאר ירקות שדה וירקות גנה, אף על פי שזרען לזרע - זורעין אותן בערוגה:

י. מתר אדם לעשות בתוך שדהו תלמיות קטנות של טפח טפח, ולתן לתוכן שלשה שלשה מינין, אחד מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע. מתר אדם לעשות בתוך שדהו ערוגיות קטנות של ששה ששה טפחים, ולתן לתוכן חמשה חמשה מינין, ארבע על ארבע ורוחות הערוגה, ואחד באמצע. ומתיר אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה שהיא עמוקה טפח, ולתן לתוכה ארבעה מינין, והופכין לארבע ורוחותיה. ומתיר אדם לעשות בתוך שדהו תלם, להיות נוטע קשואין ודלועין אבטיחים ומלפפונות ופול המצרי, והופכן, אלו לצד זה, ואלו לצד זה. ובלבד שלא יהא בינו לבין חבירו ששה טפחים:

יא. הנוטע שתי שורות של קשואין, שתי שורות של דלועין, שתי שורות של אבטיחים, ושתי שורות של מלפפונות, ושתי שורות של פול המצרי, אפלו כל שדהו - מתיר:

ובלבד שיהא תלם מפסיק מראש שדה ועד ראשו. רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי חנן איש יוני אומרין: דין ארץ חמשים אמה. רבי אומר: מתיר אדם לעשות בתוך שדהו שורה של חרדל. כמה הוא ארץ השורה? עשר אמות ומחצה:

ה. אין מקיפין חרדל חריע אלא לחיסית בלבד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לכל מקיפין חרדל חריע, חוץ מן התבואה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לערוגות קטנות של ירק מקיפין אותו חרדל חריע:

ו. הסומך לשרשי אילן שיבשו, שהן גבוהין מעשרה טפחים, ואילן שאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - זורע תחתיו זרע, וסומך לו מין אחר מבחוץ. היו מושכות מן הגדר שלשה טפחים - לא יפחות משלשה תלמים מפלשין, כדי שיהו נראין פשוטה. דרך היחיד ודרך הרבים, ונגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים - עולה למדת בית רבע. אבל הגבוה עשרה טפחים - אין עולה למדת בית רבע:

ז. כמה היא מדת בית רבע? עשר אמות ומחצה על עשר אמות ומחצה מרבעת. רבי יוסי אומר: אפלו ארבע כשנים ברחבה:

ח. עבודת ירק בירק, אחר ששה טפחים - רואין אותה כאלו היא טבלא מרבעת. אפלו אם אין שם אלא קלח אחד - נותנין לה עבודתה ששה טפחים, בין מן האמצע ובין מן הצדדין. היו קלחין נוטין לו לארבע ורוחותיה - מתיר, מפני שנראית כסוף שדה:

עושינ עם הנכרים בכלאים, אבל עוקרין עמו כלאים, מפני שממעט את התפלה:

זו. אין עושינ עם הנכרי בכלאים. אחד כלאי הכרם ואחד כלאי זרעים. ובצירות המבלעות, כגון: בית ענה, אימא וחרותיה - עושינ עם הנכרי בכלאים. כשם שהכלאים בארץ - כך הכלאים בחוצה לארץ:

מסכת פלאים פרק שלישי

א. איזו היא קרחת הכרם? כרם שחרב אמצעו, ונשתירו ארבע וחמש שורות גפנים, בין מארבעה רוחות, ובין משלשה רוחות, ובין משתי רוחות, זו כנגד זו:

ב. איזו מחול הכרם? בין שני כרמים; דברי רבי יהודה. וחקמים אומרים: אם אין שם אלא שתיים עשרה אמה - לא יביא זרע לשם. היו שם שתיים עשרה אמה - נותנין לו עבודתו, וזורע את המותר:

ג. יש בחציצת הכרם להקל ולהחמיר. כיצד? מחיצה סמוכה לגפנים - זורע חוצה לה, עד שמגיע לעקר מחיצה, שאלו אין שם - נותנים לכרם ארבע אמות וזורע את המותר. היתה משוכה אחת עשרה אמה - לא יביא זרע לשם, שאלו אין שם מחיצה - נותן לכרם ארבע אמות וזורע את המותר:

ד. מחיצת הכרם שנפרצה, אומרים לו: 'גדור'. גדרה ונפרצה, אומרים לו:

יב. וקוצב בכדי¹⁰ שניהם - רבי ישמעאל אומר: שנים עשר אמות. רבי עקיבה אומר: שמונה אמות. מעשה היה בכפר פגוי, ועשה רבי נחמיה כדברי רבי ישמעאל:

יג. שורה של דלועין בירק, ארף - ששה טפחים, ורחב - מלואו. אחד שורה של קשואין¹¹, ואחד שורה של ירק, אחד בתבואה, ארף - עשר אמות ומחצה על רחב ששה טפחים. ושורה של ירק בירק, ארף - ששה טפחים, ורחבו - מלואו. של דלועין בירק, ובין שורה לחברתה - שנים עשר אמה. שורה של תבואה בתבואה או בירק אחד מראש השדה ועד ראשו, ורחב שלשה תלמים של פתית:

יד. אחת שורה של קשואין, ואחת שורה של דלועין, ואחת שורה של אבטיחים, ואחת שורה של מלפפונות, ואחת שורה של פול המצרי, אחד המקיים קלח אחד לזרע - בית רבע, או צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבע:

טו. נכרי שהרכיב הפרסין על גבי עכש, אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן - נוטל הימנו, וחוזר ונוטען במקום אחר. הרכיב תרד על גבי ירבת, אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן - נוטל הימנו זרע וזורע במקום אחר:

טז. ישראל שקיים כלאים בתוך שדהו - אין אחריו הפנהנים נכנסין לתוכה, אלא רואין אותו כציון בית הקברות. אין

¹⁰ יש גורסים: הקוצר בדברי שניהם. פרושי:

הקצור של דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא.

¹¹ בפרוש ר"ש על המשניות גרס: 'שאל דלועין'.

ז. כָּרַם שְׁנָטוּעַ שְׂאִינוֹ כִּהְלַכְתּוּ, וְשׁוֹרָה אַחַת נִכְנָסַת וְאַחַת יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, כִּשֶׁהוּא מוֹדֵד - נוֹתֵן לְכָרַם אַרְבַּע אַמּוֹת, וְלִשְׁוֹרָה שִׁשָּׁה טַפְחִים. הִיָּה נְטוּעַ כִּהְלַכְתּוּ, וּגְפָנִים הַחִיצוֹנִים כִּנְגַד בֵּינְתֵימִם, כִּשֶׁהוּא מוֹדֵד מִבְּפָנִים, נוֹתֵן לְכָרַם מִבְּפָנִים - אַרְבַּע אַמּוֹת, וְלְגְפָנִים - שִׁשָּׁה טַפְחִים:

ח. גִּפְן שְׁנָטוּעָה בַּמְדֻרְגָה - נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ. הַזְרָעִים וְהִירְקוֹת שְׁנָטוּעִין בַּמְדֻרְגָה - נוֹתְנִין לָהֶן עֲבוּדָתָן. הִיָּה שְׁתֵּי שָׂדוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזוֹ, הַתַּחְתּוֹנָה נְטוּעָה כָּרַם, וְהָעֲלִיוֹנָה אֵין נְטוּעָה כָּרַם - זוֹרַע אֶת הָעֲלִיוֹנָה עַד שְׂמָגִיעַ לְאוֹרֵי עֲשָׂרָה שָׁל תַּחְתּוֹנָה. הָעֲלִיוֹנָה נְטוּעָה כָּרַם, וְהַתַּחְתּוֹנָה אֵין נְטוּעָה כָּרַם - זוֹרַע אֶת הַתַּחְתּוֹנָה וְאֵת הַמְדֻרְגָה עַד שְׂמָגִיעַ לְעֶקֶר גְּפָנִים:

ט. גִּפְן שְׁנָטוּעַ בְּנֶקַע עֲמוּק עֲשָׂרָה וָרֹחַב אַרְבָּעָה - נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ לְמַטָּה. פְּחוֹת מִכֵּן - נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ לְמַעְלָה:

י. חֲרִיץ שְׁעוֹבֵר בְּכָרַם עֲמוּק עֲשָׂרָה וָרֹחַב אַרְבָּעָה, רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ שְׁלֹשָׁה זְרַעוֹנִין אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן, וְאֶחָד בְּאֶמְצַע. רַבִּי אֱלֵעָזָר בֵּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּחֲרִיץ מִבְּרִץ:

יא. הַנוֹטֵעַ יָרֵק בְּכָרַם, אוֹ הַמְקִיִּים - הֲרִיָּה זֶה מְקַדֵּשׁ אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה גְּפָנִים. אֵימְתִי? בְּזִמְן שְׁנָטוּעוֹת עַל אַרְבַּע אַרְבַּע, אוֹ עַל חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ. הִיָּה נְטוּעוֹת עַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, אוֹ עַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ שֵׁשׁ - הֲרִיָּה זֶה מְקַדֵּשׁ שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה לְכָל רוּחַ, עֲגֻלוֹת לֹא מִרְבַּעוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: תּוֹקֵעַ יְתֵד בְּאֶרֶץ וּמוֹדֵד שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה לְכָל רוּחַ, עֲגֻלוֹת לֹא מִרְבַּעוֹת, מִפְּנֵי שְׁנִירְאִית כְּקֶרֶן טַבְּלָא.

גְּדוֹר'. אִם נִתְיָאֵשׁ הֵימְנָה - הֲרִיָּה זֶה קֹדֶשׁ וְחִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָהּ. כִּמָּה תִּהְיֶה מְטַעְתָּה? שְׁלֹשׁ כִּנְגַד שְׁלֹשׁ. נִטְלָה אַחַת מִן הַקִּיצוֹנָה - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם. כִּמָּה יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן? שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁתֵּים, מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה. וְהַזֵּנֵב - מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה. הִיָּה שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁתֵּים, מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה, וְהַזֵּנֵב פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה, אוֹ שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁתֵּים פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה, אוֹ יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה, וְהַזֵּנֵב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה - הֲרִיָּה זֶה אֵינוֹ כָּרַם, עַד שִׁיְהִי שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁתֵּים מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה, וּמִזֵּנֵב, מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה:

ה. פְּוֵרַת מְכּוּן וְנוֹף אֵין מְכּוּן - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם. נוֹף מְכּוּן וְכוֹנֵת אֵין מְכּוּן - הֲרִיָּה זֶה אֵינוֹ כָּרַם. הִיָּה דִקּוֹת וְלֹא הִיָּה מְכּוֹנוֹת, הָעֵבוֹ וְנִעְשׂוּ מְכּוֹנוֹת - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם. כִּיֵּצֵד יוֹדֵעַ אִם הִיָּה מְכּוֹנוֹת אִם לֹא? מוֹתַח אֶת הַחוּט לְעֶקֶר גְּפָנִים, אִם הִיָּה כֶּלֶן נוֹגְעוֹת בַּחוּט - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם. אַחַת נִכְנָסַת וְאַחַת יוֹצֵאת - הֲרִיָּה זֶה אֵינוֹ כָּרַם:

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: חֲרִיץ שְׁנָטוּעַ כִּהְלַכְתּוּ, אוֹ שֶׁהָיָה מְקַף כְּשׁוֹבֵךְ הַזֶּה עֲגוּל - הֲרִיָּה זֶה אֵינוֹ חֲרִיץ. כָּרַם שְׁנָטוּעַ עֲרֻבוּבָא, אִם יֵשׁ בוֹ לְכוּן שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁלֹשׁ - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם, וְאִם לֹא - אֵינוֹ כָּרַם. זֶה הִיָּה מַעֲשֶׂה, וַיִּבְאוּ וּשְׂאלוּ אֶת רַבֵּן גְּמְלִיאֵל, אָמַר לָהֶם: צֵאוּ וּשְׂאלוּ אֶת יוֹסִי בֶן גִּילְאִי, שֶׁהוּא פֶר וּבִקֵּי בִּהְלָכוֹת הַכָּרַם. יֵצְאוּ וּשְׂאלוּהוּ, אָמַר לָהֶן: אִם יֵשׁ בוֹ לְכוּן שְׁתֵּים כִּנְגַד שְׁלֹשׁ - הֲרִיָּה זֶה כָּרַם, וְאִם לֹא - אֵינוֹ כָּרַם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּרַם שְׁנָטוּעַ עַל פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת - הֲרִיָּה זֶה אֵינוֹ כָּרַם:

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אלעזר בר שמעון: הזרע, וסערתו הרוח לאחוריו - מתר, מפני שהוא אנס. סערתו הרוח לפניו - אסור:

יב. בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם - אסור לו ואסור לכל אדם. אחר מכל מקום שקיים ירקות שדה בכרם - אסור לו ומתר לכל אדם:

יג. הלשישות, והלביצין, והברמיר, והבולפסין, והכרכום, והקינדה, והחמיתה, והתלמית, והסיאה, והאזוב, והקורנית, והקשוואין, והדלועין, והאבטיחין, והמלפפונות, ופול המצרי - מיני זרעים, הרי הן כלאי הכרם. האירוס, והקיסוס, ושושנת המלך - מיני זרעים, ואינן כלאים בכרם. רבי דוסתאי בן יהודה אומר: מיני דשאים, והן כלאים. החשיפה, והאוסין, והגמי, וכל הגדלין באפר - מיני דשאים, והן כלאים בכרם. הקנים, והחבין, והנרד, והאטדין - מין אילן, ואינן כלאים בכרם. זה הפלל: כל המוציא עליו מעקרו - הרי זה ירק. וכל שאין מוציא עליו מעקרו - הרי זה אילן:

יד. החצב, רבי ישמעאל אומר: כלאים. וחכמים אומרים: אין כלאים. כשות, רבי טרפון אומר: אין כלאים. וחכמים אומרים: כלאים. צלף, בית שמאי אומרים: כלאים בכרם ואינם כלאים בזרעים. ובית הלל אומרים: אינן כלאים, לא בכרם ולא בזרעים. אמר רבי טרפון: אם כלאים בכרם - תהא כלאים בזרעים, ואם אין כלאים בזרעים - לא תהא כלאים בכרם. אלו ואלו מודים: שחיב בערלה:

בשורה טובה ומשמחת!

שוין יעצט
דא צו באקומען
אפגעשיקט יעדע וואך

צו אייער טיר

אויף די פאסט

די שטארק אויפגעכאפטע
וועכנטליכע קונטרסים

עצתו אמונה

הערליכע בריוו, שאלות

ותשובות אין אלע אקטועלע

נושאים אין טאג טעגליכן לעבן.

געשריבן דורכן ראש ישיבה
הרה"ג ר'

יואל רוטה

שליט"א

רופט אדער טעקסט

718•387•2691

אדער שיקט א אימעיל צו: subscribe@kerenhadfusa.org

goodpointmedia@gmail.com

בעזהש"ת

קרן הדפסה לאדענט איין איין צו ווערן א ברסלב פריים מעמבער!

אויפן פארלאנג פונעם ציבור אנשי שלומינו,
האט קרן הדפסה איינגעפדעמט א נייע פריים מעמבערשיפ פראגראם,
וואס וועט צושטעלן א געוואלד מיט נוצבארע בענעפיטן:

ועל כולם:

PRIME HOME DELIVERY SERVICE

פריים דעליווערי

סערוויס:

באקומט אלעס "צום טיר"
מיט פערזעליכע סערוויס
אויף א גאלדענעם טאץ -
דאס שנעלסטע וואס מעגליך.

עקסטערע באנוס:

אנלימיטעד 10%
דיסקאונט אין ברסלב
סענטער אנליין
געשעפט

אריינגערעכענט הונדערטע
ספרים, קונטרס, אויף
אידיש, ענגליש און לשון
הקודש, סידיס צו הערן און
צו זען, און נאך אסאך.

צום ערשט:

באקומט "אלע"
וועכענטליכע אידישע
גליונות און קונטרסים
פון היכל הקודש

אריינגערעכענט די וואס מען
אפערט נישט דערפאר קיין
סובסקריבשאנס, אזוי אויך די
וואס וועלן ארויסקומען
בעז"ה אין די צוקונפט.

די פרייז צו ווערן א פריים מעמבער איז \$24.99 א וואך

רופט שוין 718-387-2691 עקסטענשאן 3

יין טייפערער חבֿר,
 סט זיך שוין בעסער?
 עסכאה וואסות אומות

מעשה לעד

היסטארישע דורכברוך

אין די וועלט פון ערליכע
אידישע ליין מאטריאל!

הערליכע מעשיות דערציילט
 דורכ'ן ראש ישיבה שליט"א

- מעשה לעד
 וועט אויפבויען
 די דרך ארץ און
 מידות טובות ביי
 די קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט ווייזן די
 ריכטיגע וועג פאר
 אייערע קינדער
 צו זיין בורסל'ע
 קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט אריינבאקן
 אמונה אין די
 קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט אייג-
 געוואוינען
 דערן צו און
 פונעם אייבערשטן
 די מיילער פון די
 קינדער לעד

די מעשה לעד קינדער ביכל וועט בערן די זיין צו באקומען
 אין די נאנטע טאג ביי די מפיצים און ביי די קין הדפסה.

קחו ברכה אל תוך בתיכם!

<p>21</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כד 24</p>	<p>עלות השחר 5:00 סו"ז קר"ש - מג"א 8:59 סו"ז תפלה - מג"א 10:19 שקיעה 7:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:58 בבלי: כתובות מו • ירושלמי: סנהדרין מג • תוספתא: דמאי ה ב"ך: שופטים א-ב • רמב"ם: חובל ומזיק ח</p>
<p>22</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כה 25</p>	<p>עלות השחר 5:01 סו"ז קר"ש - מג"א 8:59 סו"ז תפלה - מג"א 10:19 שקיעה 7:43 צה"כ לשיטת ר"ת 8:56 בבלי: כתובות מז • ירושלמי: סנהדרין מד • תוספתא: דמאי ו ב"ך: שופטים ג-ד • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש א</p>
<p>23</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר 5:02 סו"ז קר"ש - מג"א 9:00 סו"ז תפלה - מג"א 10:19 שקיעה 7:42 צה"כ לשיטת ר"ת 8:55 בבלי: כתובות מח • ירושלמי: סנהדרין מה • תוספתא: דמאי ז ב"ך: שופטים ה-ו • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש ב</p>
<p>24</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר 5:03 סו"ז קר"ש - מג"א 9:00 סו"ז תפלה - מג"א 10:19 שקיעה 7:40 צה"כ לשיטת ר"ת 8:53 בבלי: כתובות מט • ירושלמי: סנהדרין מו • תוספתא: דמאי ח ב"ך: שופטים ז-ח • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש ג</p>
<p>25</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כח 28</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר 5:04 סו"ז קר"ש - מג"א 9:00 סו"ז תפלה - מג"א 10:19 שקיעה 7:39 צה"כ לשיטת ר"ת 8:52 בבלי: כתובות נ • ירושלמי: סנהדרין מז • תוספתא: כלאים א ב"ך: שופטים ט-י • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש ד</p>
<p>26</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כט 29</p>	<p>עלות השחר 5:05 סו"ז קר"ש - מג"א 9:01 סו"ז תפלה - מג"א 10:20 שקיעה 7:37 צה"כ לשיטת ר"ת 8:50 בבלי: כתובות נא • ירושלמי: סנהדרין מח • תוספתא: כלאים ב ב"ך: שופטים יא-יב • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש ה</p>
<p>27</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ל 30</p>	<p>ראה א' דראש חודש אלול, פרק ה Rosh Chodesh Elul עלות השחר 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א 9:01 סו"ז תפלה - מג"א 10:20 שקיעה 7:36 צה"כ לשיטת ר"ת 8:49 בבלי: כתובות נב • ירושלמי: סנהדרין מט • תוספתא: כלאים ג ב"ך: שופטים יג-יד • רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש ו</p>

Candle Lighting 7:19 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 8:49 זמן מוצי"ק

וְעַר עַם וַיִּיכַסּוּ פֹּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַר הָאֵט שׁוֹיִן גַּעֲשִׁפִירֵט דְּעַם אֲמַת'ן טַעַם
פֹּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַר קַעַן דְּעַרְקַעֲנֵן אִוִּיף אֵינְעַם אִוִּיב יַעֲנַעַר אִיז גַּעֲוֹעַן בִּי
אֵן אֲמַת'ן צְדִיק אִוִּיף רֵאשׁ הַשָּׁנָה אֲדַעַר נִישְׁט. (סִפְר הַמִּדּוֹת אוֹת צְדִיק חֲקֵק ב' סִימָן כ"א)